

Po pošti prejemati:

za  
celo leto naprej 26 K — h  
pol leta „ 13 „ — „  
četrt „ 6 „ 50 „  
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemati:

za  
celo leto naprej 20 K — h  
pol leta „ 10 „ — „  
četrt „ 5 „ — „  
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom  
20 h na mesec.

# SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inzerate  
sprejema upravnistvo v  
Katol. Tiskarni, Kopitar-  
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,  
nefrankovana pisma ne  
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-  
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši  
nedelje in praznike, ob  
pol 6. uri popoldne.

Štev. 164.

V Ljubljani, v petek 20. julija 1900.

Letnik XXVIII.

## Občni zbori „Zveze kranjskih posojilnic“ in „Gospodarske zveze“.

Ob imponantni udeležbi je večeraj zborovala v veliki dvorani »Katol. doma« gospodarska organizacija. Dvorana je bila polna zavednih organizatorjev našega ljudstva, poleg številnih zastopnikov kranjskih gospodarskih društev opazili smo na zboru zastopnike gorjskih in štajerskih Slovencev.

Ob 3. uri je otvoril dr. Šusteršič občni zbor »Zveze kranjskih posojilnic«.

Članov posojilnic je bilo 45, članov načelstva 8. Ustanovnih članov 7, podpornih članov 11, iz mej teh bilo je zastopanih 18 posojilnic po svojih pooblaščenjih. Promet je bil naslednji v l. 1898.: Sprejemki gl. 723.94, izdatki gl. 860.72, gotovine tedaj skupaj k 1898. letu gl. 1.863.22 koja pripada na dobro društvo »Gosp. zveza«, na katere korist se je društvo razdružilo.

Po tem občnem zboru sledil je občni zbor »Gospodarske zveze«. Iz poročila načelstva posnemamo, da je bilo v »Gospodarski zvezi« organizovanih 126 zadrug s 625 upravičenimi glasovi. Te zadruge so imele 33.864 članov. Ta ogromna številka kaže, da je »Gospodarska zveza« v kratki dobi svojega obstanka dosegla lepe vspehe. Napredek »Gospodarske zveze« kažejo tudi naslednje številke:

L. 1898. je imela »Gospodarska zveza« dohodkov 507 gl. in stroškov 500 gl., torej je znašal takrat ves promet 1007 gl.

L. 1899. je imela »Gospodarska zveza« prejemkov 197.469 gl. 4 kr. in 190.250 gl. izdatkov, v blagajni je ostalo 7219 gl. 4 kr. Čisto premoženje je znašalo 2256 gl. 90 kr. Podpore od ministerstva je društvo prejelo 5000 gl. Izmej v »Zvezi« organizovanih zadrug je 50 drugih zadrug, ostale so posojilnice. Poročilo načelstva so zborovalci soglasno odobravaje vzeli na znanje. Občni zbor je soglasno sklenil, da se sedanja »Gospodarska zveza« razdruži in prenese svoje

premoženje na novo osnovano zadruge »Gospodarska zveza«, katere osnovni občni zbor se je takoj vršil.

Začasni načelnik dr. Šusteršič je otvoril osnovni shod zadruge »Gospodarska zveza«, konstatiral sklepčnost ter naznanil, da so zadruge doslej vzele za 33.400 K deležev. Pristopilo je tudi že 1166 trgovcev, obrtnikov in rednih članov. Izdajati je »Gosp. zveza« pričela glasilo, ki prihaja mej ljudstvo v 5000 izvodih. Ob novem letu je opravljala posle tudi za »Zvezo kranjskih posojilnic«, v 23 slučajih je članom preskrbela brezplačno pravne konzultacije poleg številnih brezplačnih konzultacij zvezinim zadrugam. Po tem poročilu je zbor sklenil na predlog dr. Šusteršiča, ki je izrekel poljedelskemu ministru iskreno zahvalo na podpori, odposlati brzojavni pozdrav poljedelskemu ministru ter je ob burnih »živio« klicih bilo sprejeto besedilo brzojavke.

V odbor so bili soglasno izvoljeni:

Iz rednih članov: Hladnik Iv., župnik Trebelno; Jeglič Josip, zasebnik v Ljubljani. — Iz zvezinih obrtnikov: Rotar Josip, gostilničar Podsmreka; Stele Ivan, mlinar Zalog; Žumer Jakob, posest. in podjetnik Sp. Graben pri Gorjah. — Iz zvezinih trgovcev: Bonač Anton, trgovec Begunje pri Cirknici; Demšar Franc, trgovec Češnjice pri Železnikih; Korošec Val., trgovec Št. Peter na Krasu; Rihar Valentin, trgovec, Polhovi Gradec; Tršar Franc, posestnik, Vrhnika. — Iz članov zvezinih zadrug: Avian Ferdinand, c. kr. fin. svetnik v Ljubljani; Belec Anton, posestnik in župan, Št. Vid nad Ljubljano; Bergant Luka, župan v Kamniku; Jaklič Franc, učitelj in posest, Dobropolje; Jarc Josip, veleposestnik v Medvodah; Kolar Matija, župnik pri Dev. M. v Polji; Dr. Krek Janez Ev., državni poslanec v Ljubljani; Kromar Ivan, župnik v Sturiji; dr. Lampe Evgen, prefekt v semenišču v Ljubljani; Lavrenčič A., kapelan v Cirknici; dr. Pavlica Josip,

prof. bogoslovja in načelnik centralne posojilnice, Gorica; Pogačnik Josip, državni poslanec, Podnart; Somrek Ivan, kapelan v Marenbergu; Stanovnik Ivan, posest. v Horjulu; Siška Josip, knezoškofjski kancelar v Ljubljani; Šubič Josip, posestnik v Gorenjivasi pri Poljanah; dr. Šusteršič Ivan, advokat v Ljubljani; dr. Schweitzer Vilko, odvetniški kandidat, Ljubljana; dr. Trinajstič Dinko, advokat, Pazin; Vencajz Ivan, drž. posl. v Ljubljani.

Razsodišče: Dr. Brejce Janko, odvetniški kandidat v Trstu, dr. Janežič Ivan, prof. bogoslovja v Ljubljani; Kalan Andrej, kanonik v Ljubljani; Kauschegg Karol, veleposestnik v Ljubljani; dr. Matko Laginja, drž. poslanec, Pulj; Pollak Karol, veletržec in tovarnar, Ljubljana; Rožnik Tomaž, kapelan, Jesenice.

Dr. Pavlica iz Gorice je imenom goriških zadrug pojasnil ustanovitev goriške »Centralne posojilnice«, ki ima tudi namen, da postane zveza gospodarskih zadrug na Goriškem. Vprašal je, ali bi bilo mogoče, da bi bile goriške zadruge v zvezi s »Centralno posojilnico« v Gorici, ta pa član osrednje »Gospodarske zveze«.

Predsednik dr. Šusteršič se je izjavil, da se bo o tem posvetoval odbor.

Dr. Šusteršič je nato pojasnjeval namen »Gospodarske zveze«, katere namen je pred vsem zadruga organizacija kmetijstva. To je zvezin temeljni smoter. O trgovskih in obrtniških interesih je dejal, da je neka politična strast iz političnih vzrokov polastila se zastopstva dozdevnih trgovskih in obrtniških interesov in iz političnih vzrokov planila po zadruga organizaciji. Vzroki, iz katerih izvira boj proti gospodarski organizaciji, niso stvarni, ampak politični. Dotičnim krogom je blagor trgovskega stanu ravno tako deveta briga, kakor blagor kmetov ali zadrug. Ujeti hočejo trgovski in obrtni stan, da ga izrabijo v politične svoje namene. Govornik je šibal laži, katere širijo nasprotniki o zadruga organizaciji, in

navado nasprotnikov, da zaradi kake malenkostne nepravilnosti, ki se bodo primerile vedno, dokler ne bomo vsi skupaj nezmotljivi, jezdarijo tega slona po dežel. zboru in po Kranjskem. In čim bolj mi molčimo, ker nimamo časa za razgrajanje in moramo delati, tem bolj vpije nasprotnik. Nezaslišano je, kako si drznejo ti ljudje s tako brezmejno ignoranco v zadruga in trgovskih zadevah tako oblastno nastopati. (Burno odobravanje.) Skrijejo naj se v luknje ali kamor hočejo, ne govore naj pa o stvareh, o katerih nič ne razumejo.

Nihče izmej trgovcev in obrtnikov se ne more pritožiti, da se njegovi interesi niso varovali. Nam ni za boj enega stanu proti drugemu, ampak za skupno delo vseh stanov. Ako pa trdimo, da je kmetijski stan tako imeniten, da se mu morajo interesi drugih stanov podrediti, je naravno in tiči to v interesu trgovcev samih. Koliko trgovcev je v Ljubljani, kateri bi brez kmetijskega ljudstva ne mogli izhajati? Ali je morda kak odvetnik v Ljubljani in morda celo na Bregu, ki bi izhajal, ko bi kmetijske klijentele ne imel. V interesu socijalnega reda je naše delovanje. Kadar ima kmet denar, imajo tudi drugi denar, pravi že pregovor.

Govornik je opisoval koristi kmetijskega združevanja v zadrugah ter koristi, ki jih imajo člani od »Gospodarske zveze«. Ta daje brezplačno tudi pravne svete v gospodarstvenih zadevah in brezplačno naznanja, ako kaže preložiti dolgove, preskrbuje kmetijske potreščine itd.

Pozival je v navdušenih besedah k agitaciji za krepko, številno organizacijo.

Pri slučajnostih je bila sprejeta Gostinčarjeva resolucija, naj se odbor posvetuje o sredstvih za cenen oseben in hipotekaren kredit, ter je bila na predlog dr. Pavlice izrečena zahvala načelstvu.

Ob zaključku je shod protestoval proti veleizdajskemu klicu na leškem shodu z gro-movitimi »Slava!« klici cesarju.

## LISTEK.

### O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

V tožilniku je za starejši y nastopil po vplivu mehkih debel e (iz ē); pred njim je prav tako t napravil mesto l-; isto nahajamo v množinskem imenovalniku ženskega spola: bēle. Te oblike pa so potegnile potem za seboj še vso ednino, kar zlasti v slovenščini ni bilo težavno, bodisi že izvir našega ega in emu kakoršen koli. Če pa je l nadomestil t skoraj povsod, je stopil naposled še pred a, o: bēla, bēlo za bēta, bēto. Isto nahajamo pri participijih na -l: po slišali, slišale imamo tudi slišala, slišalo. Ko se je to zgodilo, ni bil potem korak od kōbīta-kōbīla do klada-klada več daleč; če sme namreč l zastopati t v končnicah, so ga začeli govoriti tudi v sprednjih zlogih besed. Ta prememba se je v slovenščini zgodila pred dobo protestantovsko, ker se je v njej, kakor spričujejo različni pisavci, govoril t samo na koncu besed in pred soglasniki: „interdum crassē efferenda, quasi sit gemina, praesertim in fine, ut dēbel, Crassus etc.“ (Bohorič).

To se pa ni zgodilo povsod ali v vseh narečjih našega jezika. V koroščini in gorenjsčini je nastopila pred temnimi vokali labijalizacija ali bilabijalizacija t-; še preden so začele oblike z mehкими končnicami vplivati nanj; zato imamo tam kōbīwa, djawa. Ko se je ta prememba zvršila, ni več mogla delovati analogija, ker je med t-om in l-om razloček mnogo manjši, kakor med w-jem

in l-om. Zato vidimo, da se tam širi mariveč w namesto l: bēwga, bēwmu je že tu pa tam slišati za bēla, bēlmu.

Tuji l so ohranili južni slovanski jeziki in češčina v starejšem času kot l samo v zvezah, kjer so ga imeli v domačih besedah, to je pred mehкими samoglasniki e, ē, ē itd. V vseh drugih primerih pa so ga preminjali prej ali v t ali pa v f: iz angelus so napravili anget ali angelj; apostelj; zato imamo koroški votam za lotam 'ich löthe' (Gutsmann) asva za asla (Gutsm.), mavar (Maler, Gutsm.), kandva (Kandel, Gutsm.); dalje ceget ('Ziegel'), špitāt ('Spital'); mevtra ('Mehltrog'), mavta ('Malter'), mavha ('Malche'), gavage ('Galgel'), štavt ('Gestalt'), vavpot ('Waltbote'), šavba ('Salbe'), kevših ('Kehl-sucht'), soldat itd. Pred temnimi vokali je lj redek, ako se sploh nahaja: šljār 'Schleier', bolj naveden pa na koncu: rigelj, kegelj, cegljec itd., ker je bilo tudi precej domačih besed s končnim l. Novejše tujke seveda ohranijo l: goldinar, polpēta (it. palpetta) itd. Ker se torej tuji l ohranja kot tak pri nas na vsakem mestu šele v novih izposojenkah, je to nov dokaz, da on ni mogel biti povod prelivanju t- v l.

Toda na stališču izrekanja protestantovske dōbe stoji dandanes le malo Slovencev po Notranjskem in Dolenjskem; meni se vsaj takó zdi, da je dandanes t pri nas le redko slišati. Zadel ga je tudi na Dolenjskem, Notranjskem in po velikem delu Štajerskega tam, kjer se je ohranil za protestantovske dōbe, namreč na koncu besed in pred soglasniki, usoda bilabijalizacije ali vokalizacije, katere se je na Gorenjskem in Koroškem lotila tudi t- pred trdimi samoglasniki. Naše dijalektološke študije, katerim se „omikanci“ pri nas žalibog smejejo, so še premalo obširne in se ozirajo na premalo narečij, da bi

se dala usoda t- natančno s črtami orisati, ne gledé na to, da moč analogije deluje tudi tukaj živo. Drugači uči o t- v svojih Otčetych II, 73 J. Boudouin de Courtenay, namreč, da večina narečij še pozna dandanes „občeslovansko strogo razločevanje trdih zlogov s soglasnikom t od mehkih zlogov s soglasnikom f“ (srednji l pripisuje tudi Boudouin tujemu vplivu), in pristavlja, da „trāi t ni povsod ohranil svoje stare, prvotno slovansko-litavske izreke“; največ da je še ohranil v notranjskih in dolenjskih narečjih. To mnenje je potem prešlo tudi v Miklošičevo slovnico, nazađnje je je Boudouin ponovil pred nedavnim časom v pismu Škrabcu, natisnjenem v „Cvetju z vertov sv. Franciška“ (XVII. 12), kjer je še pristavil, da je t slišal tudi na Štajerskem in na Krasu in to ne samo na koncu besed in pred soglasniki, ampak tudi še pred trdimi samoglasniki. V taki splošnosti se meni zdi to mnenje pretirano, jaz dam veljati, da je t slišati v posameznih vaseh, seliščih; velika, velika večina Dolenjcev, Notranjcev, Štajercev, Kraševcev pa t- več ne pozna; ona govori zanj le u (w); če bi bili na Dolenjskem in Notranjskem za protestantovske dōbe slišali delata, kōbīta, kaj naj bi potem zabranjevalo prehod v dewawa, kōbīwa, ko je sedaj vendar velika večina začela govoriti delaw, bīw? Zakaj bi se na Dolenjskem in Notranjskem ne zgodilo isto, kar se je zgodilo na Koroškem in Gorenjskem? In vendar se to ne govori na Dolenjskem in Notranjskem nikjer, torej tudi t pred trdimi soglasniki ni verojeten. Popraševal sem ljudi iz raznih notranjskih, dolenjskih in štajerskih krajev, pa izreke delata, kōbīta z t-om pred trdimi samoglasniki mi ni mogel potrditi nihče. Potrdila se mi je za neke kraje izreka t na koncu besed in pred soglasniki. Tako je baje slišati na takem mestu t v

Minulo nedeljo se je vršil v Žužemberku shod, na katerem so govorili gg. državni poslanci Povše, Vencajz in Žitnik. Navzlic veliki vročini se je zbralo pred cerkvijo veliko ljudstva iz domače in sosednjih župnij.

Shod je otvoril g. drž. in dež. poslanec Povše, ki se je najprvo spominjal 70letnice presvetlega cesarja in zaklical trikrat: »Živio naš presvetli vladar!«. Temu pozivu so se vsi navzoči navdušeno odzvali.

Nato je g. Povše poročal o dogodkih in obravnavah v drž. zboru ter opisaval žalostne razmere v parlamentu od spomladi l. 1897 do letos. Grof Badeni je skušal z jezikovnimi naredbama za Češko in Moravsko izvesti narodno ravnopravnost, toda nemški levičarji so ta poskus preprečili z divjo obstrukcijo, kateri se je moral umakniti tudi grof Thun. Grof Clary in njegov pravosodni minister Kindinger sta pač pomirila levičarje, a dala povod češki obstrukciji. Dr. pl. Körber je pač zbornici predložil načrt jezikovnega zakona za Češko in Moravsko, a ta načrt odklanjajo Čehi in Nemci.

S tem načrtom pa tudi Slovenci ne moremo biti zadovoljni, ker se prav nič ne ozira na naše opravičene in kričeče razmere. Vsled teh zmešnjav je parlament obtičal. Niti nagodba z Ogersko ni rešena v parlamentu. Sedaj se vrše nadaljine obravnave glede sprave mej Čehi in Nemci. Mi želimo spravo, da se zopet prične redno delo v parlamentu. Vse je zaostalo, kar škodi državi in davkoplačevalcem. Slovenski poslanci se gotovo ne bodo protivili primerni spremembi poslovnega reda, toda ta sprememba se mora izvršiti potem parlamenta samega.

Od čeških poslancev pričakujemo, da v bodoče opuste obstrukcijo in da drž. zbor reši najnujnejše gospodarske predloge. Govornik nato pojasnjuje investicijske predloge, premembo obrtne novele, načrte zakonov glede kmetijskih zadrug, zatiranja svinjske kuge, ponarejanja vina, trgovine z margarinom, glede odprave državnih mitnic, znižanja pristojbin od prodaj in prepisov kmetijskih posestev, glede žitne borze, zalaganja armade, znižanja cene živinski soli in zavarovanja za starost in onemoglost. Dela torej čaka mnogo, zato pač vsi želimo, da se razjasni položaj in uredi zamotane razmere. Nemci seveda žele nemški državni jezik, a temu se bodo uprli vsi nemški narodi in njihovi zastopniki.

Poslanec dr. Žitnik opisuje žalostne razmere slovenskega naroda v obče in posebe delavskih stanov. Naštevja razne zapreke, s katerimi se mora boriti slovenski narod za svoj obstanek, in pojasnjuje vzroke rastoče bede. Priporoča organizacijo, edinost in združuje v boju za narodove svetinje, za vero, dom in cesarja, ter pozivlja na II. slovenski katol. shod v Ljubljani.

Poslanec Vencajz govori še o nagodbi z Ogersko in njenih slabih straneh za Avstrijo, naglašajo škodljivost obstrukcije in alika gonjo domačih liberalcev proti duhovščini in sploh proti katol. nar. stranki. Tej očitajo, da je zapustila stari slovenski program, kar pa ni res. Le nasprotna stranka se je izneverila slovenskemu programu ter preganja vse po svojih glasilih, ki se jej brezpogojno ne pokore. Konečno govornik opozarja na važnost zavarovanja proti ognju in na razne poskuse, da bi se ustanovila deželna zavarovalnica.

Poslanec Povše je zaključil shod s slava-klici sv. očetu, ki navzlic visoki starosti modro vlada na stolu sv. Petra.

## Pravo Ogerske na Bosno.

(Konec.)

Take dokaze nahajamo pa tudi v zgodovini ogerskih kraljev iz rodovine Arpadovičev. Ko je izumrla narodna dinastija na Hrvaškem, so si izvolili Hrvati ogerskega kralja Kolomana za kralja hrvaškega (1102). Kolomana so tudi kronali v Belgradu (v Dalmaciji) s hrvaško krono. Pred kronanjem je potrdil Koloman samostalnost in svobodo kraljestva hrvaškega. Po izvolitvi je bilo Kolomanu osvojiti dalmatinska mesta, v katerih so zapovedovali Benečani. Prvo mesto, katero se mu je moralo predati, je bil Spljet. Predaja se je dogodila meseca junija l. 1103. Pri tej priložnosti je podelil Koloman mestu neko pooblastilo, ki je radi tega posebno važno, ker je v tem pismu v kraljevskem naslovu navedena tudi Bosna (Rama). To se je zgodilo pa samo v tem slučaju, kasneje nič več. Če pa uvažimo, da se je Koloman l. 1101 zval samo »kralj ogerski«, potem sledi iz tega, da takrat se ni niti mislil, kako bi si stekel pravico do Bosne. Ta okolnost dokazuje, da je Koloman sprejel v svoj kraljev naslov Bosno le na temelju hrvaškega državnega prava, ker sicer kot samo kralj ogerski ni imel do njega nobene pravice. Šele po svojem kronanju v Belgradu je mogel svojemu kraljevskemu naslovu dodati tudi Bosno kot del kraljevine Hrvaške. Koloman je omenil v svojem kraljevskem naslovu Bosno samo enkrat, ko je hotel namreč banu bosanskemu dokazati, da ima on pravico do te zemlje. Kasneje ni to nič več poskušal, ker je po njegovem popolnoma pravilnem razumevanju Bosna kot celokupni del Hrvaške že tako zapopadana v naslovu kraljevine hrvaške. Kolomanov naslednik Stefan ne omenja Bosne nobenkrat v svojem naslovu, premda je vladal gotovo tudi v tej zemlji.

Šele Bela II. (1135) je sprejel zopet Bosno v svoj naslov. Tudi to ni bilo brez razloga. Bosanski bani so postali namreč tako mogočni, da je smatral kralj za potrebno, da svoje nasledno pravo na Bosno očitno pokaže.

Pravo Hrvaške na Bosno temelji tudi še na sledečih zgodovinskih činih, katere morajo tudi ogerski zgodovinarji priznati.

Leta 1466, tedaj tri leta po padcu Bosne, je rabil ban hrvaški tale naslov: »Joannes Thuz de Lak, Dalmatie, Croatiae, Bosniae et Slavoniae Banus«. Leta 1470 pa se je pisal drugi ban: »Nos Blasius Magyar, Regnorum Bozne, Dalmatie, Croatiae et Slavoniae Banus«. Ko je leta 1199 tedaj »Dux Croatiae« Andrej poskusil, kako bi predobil kraljevino Hrvaško od kralja Ogerske, brata svojega Emerika, ter jo pridržal za vedno za se in za svoje naslednike, da bi namreč tako zasnoval na Hrvaškem nasledno arpadsko sekundogenituro, je imenoval ravno takrat v svojem vojvodskem naslovu po imenu vse dežele, katere je upravljal v smislu hrvaškega državnega prava kot vojvoda. Te zemlje so sledeče: Hrvaška (s Slavonijo), Dalmacija, Rama (Bosna) in Hulma (Hercegovina).

Mi hočemo še nekaj omeniti, kar bo sicer za mažarska ušesa neugodno donelo, ali je nepobitna zgodovinska resnica. Skozi celi srednji vek se je razumeval pod naslovom: »dux totius Slavoniae« vojvoda, ki je vladal na Hrvaškem, v Dalmaciji, v Slavoniji, h kateri so pripadale županije zaladska, somoška in včasih tudi baranjska, potem v Hercegovini in Bosni. Današnje ogerske županije zaladska, somoška in baranjska so bile takrat še hrvaške županije. Hübner piše v svojem delu: Staats-Zeitungs- und Konversationslexikon (Regensburg 1737) takole: »Slavonija v obširnem smislu je velika zemlja v Evropi, ter se včasih zove tudi Ilirija. Širi se pa od zaliva beneškega do Drave ter obsega Dalmacijo, Bosno, Hrvaško in Slavonijo v ožem smislu«.

Če se pripoveduje v »Pester Lloyd« o nekem pravu Srbije do Bosne, ne moremo nič drugega misliti, nego da je list pošteno prevaril kak zmešan fanatik. Seveda so poskušali neki srbski despoti večkrat prodreti v Bosno, ali so se morali vselej vrniti krvavih glav. Ravno tako je tudi nepobitna istina, da ni samo Hrvaška, Dalmacija in Slavonija, nego tudi Bosna in del današnje Srbije — to je nekdanji banat Mačva — naseljena samo s hrvaškim narodom. V Bosni kakor tudi na Hrvaškem niso bili Srbi nikdar gospodari, nego samo doseljeni gosti.

Mi nismo pisali zgodovine, nego smo samo navajali in dokazali, da Ogerska nima nobenega pravnega naslova do Bosne. To pravo ima samo krona, kolikor je le ta tudi hrvaška krona. Hrvaško pravo se tedaj ne more drugače uresničiti, nego da se tudi Bosna zedini s Hrvaško. Samo to je pravo stališče, ki odgovarja pravu in resnici, in nobeno drugo.

**Sprememba poslovn. reda nujna potreba.** Včerajšnja »Reichswehr« objavlja na prvem mestu daljšo razpravo pod naslovom »Sine ira et studio«, ki jo je sestavil neki poslanec konservativnega češkega veleposestva. Avtor dokazuje v tej razpravi, da je sprememba sedanjega zborničnega poslovnika opravičena in nujno potrebna. Kolikor se je spremenil volilni red za avstrijski parlament, se je vselej spremenil tudi poslovni red za poslansko zbornico, le sedaj, ko je stopila v veljavo Badenijeva volilna reforma, merodajni krogi niso hoteli nič čuti o spremembi poslovnika. Ko je potem nekaj poslancev in vlada sama izrazila željo, naj se s spremembo poslovnika stori konec burnim prizorom v parlamentu, so gotovi krogi takoj zagnali krik, da zbornica ni nikaka izboljševalnica za ljudi. No, kdor tako sodi, bi moral angleški parlament imenovati naravnost »kriminal«, še krepkeji izraz pa bi se prilegel za francosko zbornico, ki daje predsedniku zunaj in znotraj zbornice na razpolago močno vojaško stražo. In vendar se primeroma ne vrši nikjer tako mirno zborovanje, kakor v angleškem parlamentu. Avstrijski parlament in njega ugled se mora varovati pred takozvanim javnim mnenjem, kateremu se sedaj pokori že skoro vsak poslanec, in kdo je porok, da ne pride tudi do dejanjskih napadov, ako bi se recimo predsednik ne hotel ozirati na ugovore in mejklice. Ako hoče avstrijski parlament pričeti z resnim in rednim delom, mora nujno spremeniti svoj zastareli poslovni red. Inicijativno mora dati vlada, a ker ga noče uveljaviti s pomočjo § 14, naj ga reši sam parlament in zagotovi predsedniku oblast, kakoršna mu je potrebna.

**Poslanec dr. Ebenhoch in bivša večina.** Pred nedavnim je bilo brati v glasilu imenovanega poslanca »Linz. Volksbl.«, da je od mladočeške strani došlo članom parlamentarne komisije bivše desnice vprašanje, pod kakimi pogoji bi bila mogoča obnovitev stare parlamentarne desnice. Ker se je pa od češke strani, posebno pa od strani poslanca dr. Stranskega, ta vest odločno dementovala, je čutil poslanec dr. Ebenhoch potrebo, zadevo v svojem listu podrobneje pojasniti. Mož pravi, da je njemu res došlo vprašanje, a ne neposredno od mladočeškega kluba, marveč od zastopnika »Nar. Listov« na Dunaju, cesarskega svetnika žida Penižeka. Kdor pozna njega vpliv na mladočeški klub, ne more dvomiti, da je imelo to vprašanje važen pomen, tembolj ker se je pripomnilo, da vprašanje ni bilo stavljeno v žurnalističnem interesu. Ako je torej vse skupaj le raca, zlegel jo je le žid Penižek. Ker so nemško-liberalni listi zaradi tega napadali katoliško ljudsko stranko, treba je

Begunjah pri Cerknici, s čemer se strinja poročilo Kopitarja, ki na neko opomnjo Hipolitovo, o kateri bomo še govorili, pristavlja: »Spricht wirklich irgend ein Krainer oder Winde per - l? Versteht sich reines l, kein Polnisches oder Russisches grobes, was man wohl bey Cirkniz herum zu hören bekommt« (Grammatik str. 102). Tudi Vodnik spričuje, da izgovarjajo l nekod »z jezikam zavalènim«, kateri izraz je gotovo naroden in se čudovito strinja z moravskim »obalování«, s čemer se zaznamuje »izreka t« kot glasu med u in v. Dr. Francišek Lampe omenja v »Dom in Svetu« l. (1888) 44, da je »v nekem kraju na Notranjskem« (kje?) slišal t; »končni ta l je pa prav oni debeli l, kakor sem ga slišal tudi med Belimi Kranjci«. O Belih Kranjcih spričuje izreko t razen Lampeta tudi Ivan Navratil, ki piše v »Dom in Svetu« (II. 195), da je pred petdesetimi leti v Črnomlju »še slul povsod na koncu besed takozvani poljski t, da ga pa zdaj izgovarjajo le stari ljudje«. Za dolenjščino sem izvedel sicer še to, da se t govori v Šentvidu pri Stičini, toda povsod le na koncu besed in pred soglasniki. In ravno ta kraj imenuje tudi Metelko str. 7.: »Die Bewohner um Johannis-thal, St. Veit, Sittich etc., die das l in der Aussprache immer rein hören lassen«. Kaj se pravi »rein«? Ali srednji l ali trdi t? Ker Metelko rabi v znak l-«, ki se govori v množnem roditelju (dekel, del, kobil), znamenje l-« (omehčanega l-«), ko je hotel vendar le povedati, da se tam govori srednji l, moramo sklepati iz tega, da je mislil pri Šentvidcih na izreko t.

Enako ni popolnoma jasen tudi p. Hipolit, ki piše l. 1715. (glej Kopitarjevo Grammatik 102): »Litera L, licet semper scribi debeat, quandoque tamen non pronunciat, sed illius loco pronunciat vocalis u, ornate quidem,

si L in fine dictionis, absone admodum, si in medio dictionis reperiatur; sic ornatius pronunciat *sim biv* pro *sim bil* (fui, bin gewesen), *sim vidiv* pro *vidil* (vidi, habe gesehen), *sim plélsau* pro *plélsal* (saltavi, hab getanzet), quamvis scribi debeat *bil, vidil, plélsal* (licet etiam bene exprimat per L, juxta morem inferioris Carnioliae); e contra si L in medio dictionis reperiatur, ultra modum absone exprimitur v pro l, ut *kobiva* pro *kobila* (equa, ein Stute), *mafvu* pro *maflu* (butyrum, Schmalz), *pvatnu* pro *platnu* (telu, Leinwat), prout superioris Carnioliae incolis et Carinthianis Slavis consuetum est, t. j.: Črka l se mora sicer vselej pisati, izreka pa se ne vselej (kakor l), ampak na mesto njega se govori u, in to lepo, če je na koncu besede, zelo grdo pa, če je sredi besede; tako se lepše izreka *sim biv* kakor *sim bil*, *sim vidiv* kakor *vidil*, *sim plélsau* kakor *plélsal*, (dasi se to tudi dobro izraža z l-om po šegi Dolenjcev); če se pa l nahaja sredi besede, se zelo nelepo izraža z v za l, kakor *kobiva* za *kobila*, *mafvu* za *maflu*, *pvatnu* za *platnu*, kakor govore Gorenjci in koroški Slovenci. Da bi bil za Hipolita »mos inferioris Carnioliae« srednji l in ne t, bi morali sklepati, da je izreko l dandanes zadušila izreka u (w), kar je neverjetno in bi se dalo razložiti samo s pomočjo analogije, kakor dandanes v maloruščini *typa* za *lipa*. Ta Hipolitova opomnja, da je *biv, vidiv, plesau* lepše (ornatius) izgovorjeno, kakor *bit, vidit, plesat*, nam kaže, da je za njegovega časa na Dolenjskem že prodrli u, ker bi on kot Dolenjec te izreke sicer pač ne priporočal za »lepšo« in sebi torej ljubšo.

Začetek vokalizacije ali bilabijalizacije t-« zapazujemo že pri Vipavcu Krelju, bolj dosledno pa že pri Alaziju da Sommaripa, ki je živel v Devinu in pisal tamkajšnje

narečje, potem precej pogostoma tudi pri Vipavcu Janezu Svetokriškem. Na Dolenjskem živeči Notranjec Matija Kastelec piše tudi že mnogotero u za l, kar brez dvoma dokazuje, da je že tudi govoril u, in je l obdržal v pisavi samo iz konservatizma. Da bi zato, ker piše Kastelec v posvetilu »Vellefalski«, tudi še Gorenjec za njegovega časa še govoril t, kakor misli Škrabec, ni verjetno; besedo rabi tam namreč Notranjec in ne Gorenjec. Dandanes je na Gorenjskem po Baudouinovem spričevalu slišen še v nekih bohinskih vaseh, toda razlikuje se od w tako malo, da se temu dijalektologu zdi bolje, rabiti za oba znak w (Otčety II. 73). Popolnoma je u prodrli še le v drugi polovici 18. stoletja; takrat so začeli pisavci, »ki se niso navezavali na slovnico« (kakor pravi Škrabec), pisati zanj kar počez u, kakor so ga govorili, in nauk, da je končni l in predsglasniški l izgovarjati kakor u, v, dasi se zanj piše l, povdarjajo razen Danjka, ki ima o tem drugačne, tudi njegovemu narečju protivne nazore, vsi naši slovničarji, kar smo jih imeli od Hipolita do naše dobe. Šele v naši dobi, katera vendar še ni zgodovinska, je prvi vpeljal v slovnico nauk, da je l izgovarjati kakor srednji l, pred 24 leti v peti izdaji Janežičeve slovnice Jul. pl. Kleinmayr! Zagovornikom tega srednjega l-« seveda taka zgodovinska resnica ni po godu, za to je najprej neki K. v tržaški »Slovenki« prebrskal v naglici stare slovnice in ponaredil iz njih citate, kakor so se mu ravno zdeli pripravi za svoje dokazovanje, potem pa mu je ročno priskočil na pomoč g. Ilesič ter tega najnovejšega Hanko javno pohvalil v »Popotniku« za ta »lep članek«, v katerem se dokazuje, da se sme »v interesu« čistega izgovora zlasti končnega l-« tudi — slepariti!

(Dalje prih.)

nekaterih pojasnil. Odgovoril sem, pravi dr. Ebenhoch, na to vprašanje v tem smislu, da sem vedno somišljenik in zagovornik jednopravnosti in avtonomije. Pogoje za obnovo desnice sem sestavil tako-le: 1. opustitev obstrukcije in dovolitev vseh državnih potreb in investicijskih predlog; 2. razgovor o vladnem jezikovnem načrtu; v tem oziru sem obljubil Čehom vsestransko pomoč, v kolikor se namreč tiče jednopravnosti; 3. priznanje dejanskega obstoja nemščine kot posredovalnega jezika in zagotovilo, da se na tem ne bo več preminjalo; 4. zagotovilo, da bodo češki krogi odločno nastopili proti mladočeškemu proticerkvenemu gibanju. — Poslanec dr. Ebenhoch je torej oddal obvezen odgovor, ako pa Čehom to ni všeč, naj primejo žida Penižeka, ki je provzročil že dovolj nepravilnosti.

**Istrski deželni zbor** je s cesarskim patentom z dne 16. t. m. sklican v Koper na 23. t. m. Kako se izvrši prihodnje zasedanje, ni znano. Minule dni so se vršila opetovano pogajanja mej slovanskimi in italijanskimi poslanci ter tudi dogovori mej namestnikom grofom Goessom in deželnim glavarjem glede zahteve slovensko-hrvatskih poslancev, da se prizna njih jeziku v deželni zboru jednopravnost z italijanskim. O vspehu teh pogajanj ni sedaj nič znano, a ker se snide deželni zbor, je verjetno, da so dovedla vsaj do dobrega sporazumljenja. Ako bi se pa vključ temu ne ustreglo zahtevi slovanskih poslancev, bo rešil deželni zbor samo budgetni provizorij.

**Spomenica o vladnem jezikovnem načrtu za Moravsko** je te dni zagledala beli dan s podpisom: »Nemška napredna stranka. — Nemška ljudska stranka na Moravskem«. — V tej spomenici, ki nosi naslov »opomnje k načrtu jezikovnega zakona za Moravsko«, se pričinja najprej z zgodovino in pripoveduje p. tem že vrbem na stehi znana invazija raznih nemških poslancev. Moravska je po njih trditvi le nemška, glavni jezik jedino le nemški itd. in pride se srečno do znanega zaključka, da se mora priznati nemščina za jedini posredovalni jezik na Moravskem, ker to ni le potreba Nemcev, marveč tudi jednotne deželne in drž. uprave. Nahaja se pa vključ temu v tej spomenici nekaj novih stavkov in mej temi je posebno tale: »Glavni vzrok narodnostnega boja mej Čehi in Nemci je iskati v popolno napačnem nazoru Čehov, da se more notranji službeni jezik pri državnih oblastvih v deželi določiti v smislu člena 19 drž. osnov. zakona, ki zagotavlja jednopravnost. To nasprotuje že načelom vsake logike, kajti Nemci, ki so ustvarili te zakone, vendar ne bodo določevali paritete glede notranjega službenega jezika«. — Sedaj so vsaj odkrito povedali svojo misel.

**Kitajski guvernerji za mir.** Reuterjev urad poroča in Shantunga, da se je podkralj Li Hung-Čang z nekaterimi guvernerji postavil odločno na stran Evropejcev, katerim po svoji moči zagotavlja varstvo in pomoč. Po tem poročilu so guvernerji 11 pokrajin sestavili spomenico in jo poslali vladi v Pekin, v kateri mej drugim zahtevajo: varstvo tujih trgovcev in misijonarjev v celim cesarstvu, ne glede na to, ali vlada v dotičnem kraju vojska ali ne, da se varuje ugled Kine kot kulturne države; rešitev še živčih poslanikov v Pekinu; kitajska vlada naj prosi nemškega cesarja odpuščanja radi umora poslanika Kettelerja ter popolno odškoduje vse evropske države za škodo na življenju in imetju; konečno naj se strogo kaznujejo vsa oblastva ter vojski, ki podpirajo bokserje. — Poučeni krogi trdijo, da temu koraku guvernerjev ni pripisovati nikake važnosti, ker vlada, kakoršna je sedaj, ni zmožna za tako delo.

### Cerkveni letopis.

**Iz Vodice.** Pretečeni teden dne 12. t. m. se je vršila v Vodicah na Gorenjskem imenitna slavnost. Presvetli knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič so posvetili dopoldne novo cerkev sv. Marjete in vse tri nove altarje; popoldne pa so sprejeli osebno mladeniče in dekleta v Marijino družbo in nazadnje podelili otrokom zakrament sv. birme. Že prejšnji dan so obiskali vse šole in podružnice v fari. Vsa župnija

se je tega dne iz srca veselila in svoje veselje izrazila s premnogimi mlaji in slavaloki, zastavami, napisi in mogočnim pokanjem topičev ob milodonečim zvonjenju vodiških zvonov. Kot lep sklep te slovnosti so podelili nazadnje premil. knezoškof domačemu g. župniku Simonu Žužeku naslov duhovnega svetnika, pač zaslužno priznanje za njegov veliki trud in naporno delo pri zidanih nove cerkve, popravljani župnišča, kapelanije, pokopališča in napravi notranje cerkvene oprave. Vsi duhovni bratje mu na tem odlikovanju prav srčno čestitamo, pa tudi na res občudovanja vredni, okusni in umetni izvršitvi vsega dela. Bog ga živi!

**Briksen, 18. julija.** V misijonski zavod za srednjo Afriko vsprejemajo od letos naprej dečke, ki so dovršili 10 let, so lepega vedenja, dobre glave in imajo voljo postati misijonarji v srednji Afriki. Gojenci studirajo na c. k. gimnaziji oo. avguštincev v Briksenu in kadar dovrše gimnazij, dobe redovno obleko in vstopijo v noviciat. Prvo leto je potreba plačati, ako ni kdo izvanredno nadarjen in izvanredno reven, pozneje so pa dečki, ki dajejo dosti upanja, da bo kaj dobrega postalo iz njih, oproščeni. — Knjižničar misijonskega zavoda prosi, da bi kdo prepustil ali prodal živatopis Knobleharjev, Umkov, Abuna Soliman, brošuro »Vožnja po Belireki« in dotične letnike »Zgodnje Danice« in »Novice«, kamor so nekdanji slovenski misijonarji pošiljali svoja poročila, za misijonsko knjižnico. Zlasti bi pa ustregli z izvirnimi, še ne priobčenimi pismi naših misijonarjev: Knobleharja, Kocjančiča, Milharčiča, Dovjaka, Mozgana, Lapa, Jerana. Gotovo je še veliko tacega blaga poizgubljenega med narodom. Poberite kosce, da konca ne vzamejo, in da se ne pozabi spomin naših plemenitih rojakov. Naslov: Missionshaus der Söhne des hl. Herzens. Mühland bei Brixen.

### Dopisi.

**Iz Vodic** (Posvečenje nove cerkve; Marijina družba; birma.) »To je dan, katerega je naredil Gospod.« tako sem slišal vzklíkati nekoga na dan sv. Marjete, 12. julija, pred vodiško župno cerkvijo nekaj minut pred poldnevom. Kaj pa je bilo takrat v Vodicah? Čemu pa je tako vzklíknil? Saj je bil takrat delavnik! — Da, delavnik je bil, a za vodiško župnijo je bil praznik, vesel, veličasten praznik, ki ga gotovo ne bodo pozabili nikdar; stariši bodo svojim otrokom, dedje in babice svojim vnukom pripovedovali o tem, kar se je zgodilo v svetem letu leta 1900 na god sv. Marjete. — Kaj pa je vendar bilo? — Posvečevanje nove cerkve.

Vsem Kranjcem je še v živem spominu ona grozna noč leta 1895, v kateri je potres toliko škode napravil po Kranjskem, osobito v Ljubljani in okolici. A središče potresa so bile Vodicice. — — — Takrat bi bili prišli gledat prežalostne prizore, kako so ljudje zdihovali in jokali, kako so molili in Boga klicali na pomoč, kako so trepetali, meneč, da je zadnji dan, kako so lezli izpod podrtih poslopij, kako so morali nekatere celo odkopati izpod podrtij, kako je nima živina ječala pod podrtimi stajami!

A ne samo hiše posamnikov so bile deloma popolnoma porušene, deloma jako hudo poškodovane, porušena je bila tudi skupna hiša vseh Vodičanov, hiša božja.

Kako bridko je bilo pač vsem pri srcu, ko svojih verskih dolžnostij niso mogli več opravljati v cerkvi! Kako bridko dušnim pastirjem, ko svojih ovčic niso mogli več zbirati krog sebe in jim lomiti kruh življenja!

Res se je po neutrudljivem delu in prizadevanju, po modri previdnosti in po veliki gmotni požrtvovalnosti č. g. župnika Simona Žužek in po zdatni državni podpori ter po marljivem sodelovanju župljanov že čez eno leto po potresu vzdignila na mestu stare — popolnoma nova cerkev; ali kaj je cerkev brez altarjev?

Cela štiri leta je bil v novi cerkvi le zasilen oltar. Pogled v notranjščino cerkve je bil žalosten in vzbujal je še žalostnejše spomine.

Dne 12. julija t. l. pa smo z občudovanjem zrlili tri nove kamenite altarje, katere so isti dan s cerkvijo vred kar najsloves-

neje posvetili premilostni knez in škof Anton Bonaventura. — Kaj čuda torej, ako je po končanem posvečenju vzklíknili oni človek: »To je dan, katerega je naredil Gospod!«

A ni bilo še pri kraju veselje in navdušenje. Popoldne nas je čakalo še drugo duhovno veselje. Premilostni knez in škof so namreč tudi v Vodicah ustanovili Marijino družbo ter vsprejeli vanjo 18 mladeničev in 112 deklet. Oj, kako navdušenje je bilo med sprejetimi, kaka radost med njihovimi stariši!

Ko so pa še podelili 245terim otrokom zakrament svete birme ter opravili molitve za umrle Vodičane, je bila slavnost končana in žalostno smo gledali za vozom, ki nam je iz Vodic odpeljal ljubljene nadpastirja. Zroč za vozom smo obrnjeni proti Šmarni Gori na tihem molili, naj se uresniči v naši lepi domovini iskrena želja apostolsko gorečega škofa: »Pridi k nam tvoje kraljestvo po Mariji!«

\* \* \*

Naj omenim sedaj še nekaj o novem velikem oltarju, ki ga je izvršil kamnosek g. Al. Vodnik v Ljubljani.

Dober okus je razodel gospod svetnik S. Žužek, da je dal narediti le tabernakel-oltar. Pri tem ga je vodila misel: Poglavitna stvar na oltarju je tabernakel, v katerem prebiva Jezus Kristus v podobah kruha. Tabernakel mora biti kar mogoče lep. Da, še več: Ker je tabernakel glavna stvar in ker po cerkvenih določbah zadostuje za najsvetejšo daritev samo miza s svečami, lahko odpade vse drugo, ves nastavek in vse podobe, kojih nekateri oltarji kar mrgole. Saj je vera pričujočnost Jezusa Kristusa v najsvetejšem zakramentu zlasti v zadnjem času, ko se vse bojuje zoper Kristusa in njegovo cerkev, v sedanjem času, ki ga vodi le egoizem, v sedanjem času, ko tako zginja sveta krščanska ljubezen in vsled tega mir, sreča in zadovoljnost i med narodi i med posamniki, tako potrebna, da morda še nikdar prej. Tu človek občuduje nesebično ljubezen, samozatajevanje, neskončno potrpežljivost Boga-človeka, tu lahko najde utehe in tolažbe v kakoršni koli zadevi, tu najde prijatelja najboljšega, najzvestejšega, tu najde svojega stvarnika in bodočega Sodnika.

O, kako zelo moramo biti hvaležni, da imamo svojega Boga tako blizu! In vera v pričujočnost Jezusovo, v sv. Rešnje Telo, se gotovo pomnoži, ako ni treba vernikom tabernakelna izmed drugega čisto nepotrebne nakitja tako rekoč še le iskati, ampak ako stoji na altarjevi mizi le tabernakel in na vsako stran po en kerub.

To je torej po mojih mislih č. gospod svetnik S. Žužek jako dobro pogodil. Gosp. Alojzij Vodnik pa je njegovo idejo vklesal v beli kararski mramor tako lično, tako okusno, tako lepo, da mu gre vsa čast; želeli bi le še bilo, da bi bil naredil stopnico, na kateri stoji svečniki, širjo, ali še bolje, da bi bil naredil na prvi stopnici za svečnike še drugo, kamor bi se lahko postavile rastoče cvetlice za okrašenje oltarja in tabernakela. Sedaj je namreč premalo prostora za cvetlice.

Tudi pridiznico in stranska oltarja je izklesal iz mramorja prav čedno, okusno.

Splošen vtis, ki ga naredi zlasti veliki oltar s tabernakelom in pa pridiznica na opazovalca, je ta: To je nekaj lepega, umetnega, okusnega, finega.

Ker na oltarju ni prostora za kip farne patrone, postavila se je v ozadje v dolbino (nišo), katero je okusno naredil iz mramorja isti kamnosek, a kip svete Marjete in dveh kerubinov je tudi iz kamna izrezal g. Andrej Rovšek v Ljubljani.

O kipu svete Marjete se moram izreči le pohvalno. Vpodobljena je menda v onem trenutku, ko je po zmagi nad poklenskimi skušnjavcem premišljevala, kako slab je človek, in ko je zahvaljevala Boga za pomoč v hudem boju. Izraz obraza in vse njegove poteze so tako mile in nežne, da se človeku nehote prikupi. Kot bi bila živa! Mnogokrat se cerkveni kipi lepi vidijo le od daleč, od blizu pa so čisto karikature, prava strašila; tu pa je drugače; čim bliže jo ogleduješ, tem lepša se ti zdi.

Kakor obraz, tako izražajo tudi barve oblačil nežnost.

Isto, kar o kipu sv. Marjete, moram reči tudi o obeh kerubinih. Izdelana sta jako dobro; obrazki so nežno-mili, ljubeznjivi, pozitura primerna, le peruti sta pri obeh premasivni, pretežki. Da sta visoko iztegnjeni, ni napačno, toda morali bi biti bolj lahki, bolj členoviti.

Desno oko desnega kerubina ima sicer eno napako, kajti nekoliko škili, pa to moramo zapisati na konto časa, ki je take silno priganjal in se bo dalo lahko popraviti.

Konečno naj omenim še jednega mojstra, ki je s svojim delom pripomogel k zunanji lepoti cerkve. In ta je gospod Avgust Žabkar v Ljubljani. Izdelal je namreč jako lepo in močno železno ograjo okoli cerkve po primeroma nizki ceni. Le-ta obkrožuje precej velik in lep raven prostor od desnega vogla župnišča na zadnji strani do levega vogla kapelanije na zadnji strani, ter zopet od desnega vogla župnišča na sprednji strani do desnega vogla kapelanije na sprednji strani. V tem ograjenem prostoru stoji v sredi župna cerkev. Ograja tako spaja hišo Boga vsegamogočnega s hišama njegovih dveh služabnikov v prijetno celoto.

Č. g. župnika S. Žužek-a, ki je vse to ogromno delo z velikim trudom in velikimi gmotnimi žrtvami vodil, so premilostni gospod knez in škof v priznanje odlikovali s tem, da so ga isti dan popoldne imenovali duhovnim svetnikom.

Jos. Plantarič, kapelan.

### Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. julija.

**Presvetli cesar pride**, kakor zatrjuje tržaški uradni list, v Gorico dne 9. sept.

**Imenovanja.** Za poštarje I. vrste so imenovani na Kranjskem: Ber. Rohrmann v Kranju, A. Hauff v Kočevju, A. Vodopivec v Postojni, V. Gödel v Krškem, Jos. Janusch v Domžalah, L. Ševnar na Rakeku, Fr. Pavlošič v Radovljici, A. Mullay v Sp. Logatcu, R. Schrey v Lescah, M. Novak v Kamniku, Alma Lašič v Ljubljani, K. Gustin v Metliki in V. Helmik v Idriji; v II. vrsto pridejo: Fr. Zagorjan v Cirknici, I. Sluga v Radečah, A. Kranner v Gor. Logatcu, A. Schrey na Jesenicah, Fr. Šusteršič v Črnomlju, T. Lisec v Borovnici, Z. Valenčič v Il. Bistrici, I. Modic v Zagorju, A. Tavčar v Ribnici, I. Ulepič v Mokronogu, O. Rom v Trebnjem, L. Demšar v Železnikih, K. Selak v Žirih, G. Lah v Ložu, M. Hoffmann v Planini, Jos. de Poka v Žužemberku, A. Škrlj v Starem trgu, D. Klotovs v Gorenji vasi, U. Bonač v Kranjski gori in V. Beifuss v Lukovici.

**Vedno lepše!** »Narodu« smo zadnjič izpodbili trditev, da sv. Alfonz uči krivo prisego. Vsak pošten list bi obrekovanje preklical. »Narod« pa seveda mora nagromaditi kaj novega, kadar mu izpodleti kaj starega. Sedaj slovensko inteligenco »farba« z nenravnostjo, ki jo baje razširja »Liguoria«, češ »c. kr. deželno sodišče v Ljubljani je lani potrdilo konfiskacijo brošure, ki je obsegala dosloven nemški prevod Liguorijevih svinjarij. Sodišče je spoznalo, da je ta Liguorijev spis pregrešek proti nramnosti, da se z njim nramnost in sramožljivost hudo žalita, in da je ta spis tako pohujšanje, za kakršno določa naš kazenski zakon zapor od šestih mesecev do enega leta«. Škandal, da si neka inteligenca pusti kaj takega dopovedovati! Ona brošura je bila pač konfiscirana, a ne zaradi naukov, ki so v njej, ampak zaradi dijaboličnega značaja one izdaje same. Sedaj namreč hočejo nemško-nacionalni »Proč od Rimoveia«, ti veliki svetniki (!), ogrditi moralo sv. Alfonza s tem, da iz razprave o šesti božji zapovedi pobirajo tiste vzglede, ki so njihovemu svinjskemu srcu najbolj primerni, izpuščajo nauke, ki jih svetnik daje duhovnikom, ki morajo deliti sv. zakramente tudi takim grešnikom in jih voditi na pravo pot, in take zbirke mečejo med svet, češ: to je morala sv. Liguorija! Ali ni to satansko perfidno delo, katerega se more lotiti samo največja zloba? — A najlepše še pride:

Sedaj pa »Narod« svetohlinsko zavija svojo oči in pravi: »Pripomniti je samo še, da predpisuje Liguori, naj se vsak duhovnik njegovo moralno teologijo na pamet nauči, in naj vse tiste svinjarije izprašuje pri »spovedi«. — To je laž! kje je ta stavek, kje ta zapoved? Če pride k izpovedi kak človek, ki je v slabi družbi padel na nivô brezumne živali, tedaj je pač treba izpovedniku, da je pripravljen na vse mogoče grehe, in sme, oziroma mora dotičnika tudi vprašati stvari, o katerih je verjetno, da jih je storil, a laž je, da bi izpovednik smel kdaj s kakim takim vprašanjem koga pohujšati. — Na podlagi te infernalne laži pa uči »Narod« svojo »inteligenco«: »Kako more na poštene žene in dekleta vplivati izpraševanje o stvareh, ki jih utegne k večjemu poznati samo kaka prav zavržena vlačuga, ali pa kak Liguorianec, o tem naj razmišljajo očetje in soprogi!« Fej! Liberalni očetje, ki so tako prismojeni, da te stvari verjamejo, naj magari pošiljajo odslej svoje žene in hčere k Tavčarju in Malovrhu — k izpovedi!

**Slomškova spominska plošča**, katero postavi občina Ponikve na čast odličnemu svojemu rojaku, je krasno domače delo. Nad reliefom so številke M.C.M. Relief Slomškove glave je umetniški izdelan in napis na plošči se glasi sledeče: Nepozabnemu Antonu Martinu Slomšku, knezu in škofu lavantinskemu, pisatelju in buditelju slovenskega naroda postavili ob stoletnici njegovega rojstva, rojaki. Spodaj se sveti rojstno leto Slomškovo 1800. — Kakor čujemo, zanimanje za velikansko Slomškovo slavnost na Ponikvi mej slovenskim ljudstvom narašča. 8. avgust bode sijajna manifestacija slovenskega ljudstva za Slomškove ideale.

**Otvoritev češke kočice.** V četrtek dne 26. t. m. se vrši otvoritev in blagoslovljenje po češki podružnici »Slov. planinskega društva« na Ravneh v višini 1640 m. na Grintovcu postavljene planinske kočice. Slavnost je določena na 10. uro dopoldne. Društvene člane, ki se hočejo udeležiti slavnosti, opozarjamo, da je najpripravnejše odpotovati v Kranj iz Ljubljane z večernim vlakom, v Kranju prenočiti in zjutraj po 3. uri se z vozom odpeljati na Jezersko, kjer je podnožje Grintovcu. Prenočiti je pa moči tudi na Jezerskem onim, ki bi se peljali iz Ljubljane opoldne ali ob 4. uri popoldne. V koči na predvečer, to je 25. t. m., ne bode prostora za prenočevanje. — Kdor bi na ta ali oni način hotel nastopiti pot, naj naznani svoj prihod in želje glede prenočišča in vožnje iz Kranja do Jezerskega kranjski podružnici »Slov. plan. društva« na Ivana Majdiča ml., veletržca v Kranju. Prenočišča na Jezerskem je pa prigrasiti gosp. Muriju. Opozarja se, da je z Kranja do Jezerskega tri ure vožnje, z Jezerskega (900 m.) do češke kočice je dve uri hoda. Blagoslovljenje in otvoritev vrši se ob vsakem vremenu.

**Pogumnega rešitelja** izkazal se je gospod Dvořáček, načelnik žandarmerijske postaje v Kostanjevici. Ko so se vojaki, odhajajoči na vaje v Krško, v Krki kopali, prišel je jeden v globočino. Trije so mu hiteli nasproti, med njimi jeden častnik, da bi ga rešili. A vsi štirje bi se utopili, da jim ni prišel na pomoč g. Dvořáček, ki gotovo zasluži nagrado.

**Sestanek hrvatskih in slovenskih abiturientov** je zopet dovoljen, kakor čitamo v včerajšnji »Hrvatski Domovini«. Vest o prepovedi smo povzeli po zasebni brzojavki iz Zagreba. Shod se bode torej vršil 27., 28. in 29. t. m. v Zagrebu.

**V uršulinskem samostanu** v Ljubljani je bilo minolo šolsko leto 17 učiteljskih kandidatinj v četrtem letniku. Od teh je delalo maturo na goriškem učiteljskišču 12, ki so jo vse naredile z dobrim uspehom. Pet jih je delalo na ljubljanskem učiteljskišču. Z dobrim uspehom so naredile štiri, ena je reprobirana bila za eno leto. S slovenskim in nemškim učnim jezikom je vsposobljenih 10, samo z nemškim 5, s samo slovenskim ena kandidatinja. Izid skušenj se mora imenovati prav ugoden.

**Nesreča vsled neprevidnosti** S Krke se nam piše: Neki mladenič je nakladal strnišče na njivi. Ko naloži na jedni strani, vrže gnojne vile na drugo stran voza,

toda te so priletele v glavo 3letnemu dekletu, katere je bilo onstran voza, ter se zapilele za prst globoko v glavo. Cetudi se je mladenič grozno prestrašil, vendar je stopil še sam tja ter potegnil vile iz glave. Dekletce sicer še živi, a trpi neznosne bolečine in ni upati, da ozdravi.

**Na Brezjah** je 26. t. m. na sv. Ane dan shod za žene iz Marijine družbe. Sprejetih bo več žena iz okolice.

**Iz Bohinja.** Od Bistrice do Srednje vasi in nazaj vozi vsak dan poštni voz, katerega zadnja stran ima napis: K. K. Post, Wocheiner-Feistritz. Tako napreduje zavedni Bohinj.

**Zadnji spomin na Helda.** S Krke: Na onem mestu, kjer je usmrtil cigan Held Martina Novljana, so postavili znamenje sv. križa, na katerem je spodaj »originalna slika«. Naslikan je Held, ko je ravno potegnil nož iz vratu. Kri lije iz globoke rane; drugi cigan mu namerja z »žatlho«, — ciganka pa beži s puško v bližnji gozd. Napis se glasi: »TUKAJ JE NA SREČNA SMART STURU MARTIN NOVLEN L. 1899«.

**Ciganska nadloga.** S Krke: Nekaj časa smo inneli mir pred cigani, te dni pa so se zopet prikazali. Videti je bilo več moških, zlasti jeden se je prav surovo in samozvestno vedel. Šel je v gostilno ter si prav moško naročil pijačo, a za plačo se ni zmednil. Po neki prodajalnici si je hotel vse pregledati. V neki drugi gostilni je šel v kuhinjo ter hotel vzeti sam meso iz lonca. Ko mu je dekla branila, ji je nameril z vili. Tudi v župnišču se je dolgo časa mudil ter si hotel vse ogledati. Čudno je bilo zlasti to, kako se je mogel tako naglo sprijazniti z velikim priklenjenim psom, katerega se noben tujec ne sme približati, cigan pa ga je tako lepo gladil, da še zalajal ni nad njim. Morebiti kaj nameravajo? Ali se hočejo znabiti maščevati nad smrtjo Helda?

**Umrli** je včeraj v Kotoru, kakor poroča tržasca »Edinost«, znani pesnik Jovo Sundević. Pokojnik je bil pravoslaven duhovnik, mnogo let tajnik črnogorskega kneza in odlikovan z raznimi redovi. Zadnja leta je preživel v pokoju v Kotoru.

**Talijo za rešitev življenja** v znesku 52 K 50 h je priznala dež. vlada Ani Repé z Jesenic, ker je 23. maja letos rešila iz Save Josipa Lončarja.

**Svinjska kuga na Koroškem.** Huda nesreča je zadela vas Grabštanj; svinjska kuga. Zbolelo je minuli teden več svinj. Prišla je komisija z živnozdravniki iz Celovca, ki so izjavili, da se morajo vse bolne svinje uničiti. V soboto, 14. t. m. so zaklali 24 svinj, v ponedeljek se je to nadaljevalo in govori se, da bodo uničili vse svinje, da se kuga dalje ne razširi. Če se zgodi to, bo škoda zelo velika. Razburjenje med ljudmi je strašno, ker jih je nesreča zadela tako nenadoma. Kako je kuga prišla semkaj, se ne ve še. Nekateri pravijo, da so videli po Krki plavati mrtva svinjska trupla.

**Iz luteranske vere v katoliško** je prestopila v kapucinski cerkvi v Gorici g. Frančiška Tscherner, soproga c. kr. narednika Aleksandra Tschernerja.

**V Toplice** pri Novem Mestu je do 15. t. m. prišlo 700 gostov.

**Ljubljanske novice.** Utonil bi bil včeraj skoro 13letni Fran Frluga, sin pismo- noše, stanujoč na Trnovskem pristanu št. 14. Frluga se je guncal v čolnu ter se je iz čolna prekucnil v vodo. Iz Ljubljane ga je potegnil posestnik France Krašovic. — Raz o d r a je padel včeraj zvečer pri gradnji novega Žabjaka 17letni zidar kranjske stavbene družbe Rudolf Toplikar iz Oseka na Goriškem. Pripadcu si je zlomil levo roko. Že zopet preziranje. Že večkrat so se čule v tem listu tožbe, kako mestni magistrat ljubljanski pri vsaki stvari prezira Opekarsko cesto, bodisi v razsvitljavi, bodisi po zimni pri kidanju snega, pri strganju blata itd. Tudi poletu ob hudi vročini je Opekarski cesti magistrat jako nenaklonjen. Ko v drugih predmetih skoraj vsako stizico poškrope, se na Opekarski cesti zato še nikdar nobeden ni zmenil, dasi je glavna cesta. Do konca Trnovskega pristani, do ovinka, ko se začne Opekarska cesta, se poškropi, a naprej pa vlada prah. Za Opekarsko cesto mora biti vse dobro, vsaj je večina posestnikov ondi bolj »klerikalna«, in njih

denar pri plačevanju davka manj velja. »Jeranova ulica«, t. j. ulica, ki pelje z Opekarske ceste mimo Zupandčeve opekarne do konjušnice, je ob blatu in prahu slabša od vsake najbolj zapuščene okrajne ceste na doželi. Ker se torej ondi nikdar ne škropi, zastaja voda pri vodovodu v ceveh in ker ima le malo posestnikov v hiši vodovod, morajo ti uživati mlačno in postano vodo. Tudi imamo na Opekarski cesti lep, skoro četrt ure dolg drevored. Zvečer pridejo ljudje iz mesta sprehajati se in hladiti proti mestnemu logu, a marsikateri je že zaman pogledal, kje bi zagledal kako klop, da bi se odpočil in ohladil pod drevjem. Ko bi bilo to drugod, bila bi že davno pri vsakem stanju klop. Da bi le ne bile te vrstice zastonj in našle odpomoč!

**Slavnost desetletnice »Celjskega Sokola«** dne 15. avgusta 1900. Spored: 1. Od 7. do pol 8. ure zjutraj sprejem došlih društev in gostov na kolodvoru in odhod v »Narodni dom«. 2. Ob pol 10. uri odhod iz »Narodnega doma« k sv. maši na Jožefov hrib. 3. Po končanem opraviilu vrnitev v »Narodni dom«, kjer bode ob 12. uri zborovanje odposlancev vseh slovenskih sokolskih društev. 4. Ob pol 1. uri slavnostni banket v »Narodnem domu«. 5. Ob pol 3. uri popoldne skupni izlet na Teharje k javni telovadbi in ljudski veselici. 6. Ob 7. uri zvečer vrnitev iz Teharij v »Narodni dom«. 7. Ob polu 9. uri zvečer koncert v »Narodnem domu«.

**Gibanje štajerskih Slovencev.** Političen shod bode prihodnjo nedeljo pri Sv. Juriju. Priredi ga katoliško politično društvo za okraj Sv. Lenart v Slovenskih Goricah. Govoril bode tudi dr. Medved o Slomšku. — V nedeljo se ustanovi v Jurjevcih kmetijsko bralno društvo — Slovenska društva v Ljutomeru prirede Slomškovo slavnost. — Celjski Sokol je priredil dne 15. t. m. svoj prvi izlet v Savinjsko dolino. — Slomškovo slavnost priredi dne 29. t. m. bralno društvo pri Sv. Andražu v Slov. Goricah.

**Prijatelji Slovencev.** Občinski svet v Ljubnem na Štajerskem je sklenil, da bo prispevke za spodnještajerske poplavljenice izročil namestništvu, ampak s pripomnjo, da se razdelé samo »nemškimi bratom«. — Graški Nemci prepovedujejo svojim uslužbencem, čitati slovenske liste. — V mariborski vinarski in sadjarski šoli nemški zagrizenci ne puste poučevati v slovenskem jeziku.

**Škofu Strossmayerju**, ki sedaj biva na Slatini, se bodo štajerski rodoljubi poklonili dne 6. avgusta.

**Mrtvega našli** so v Celju pri železniškem mostu delavca Antona Verboška.

**Nevihta.** Iz Sorice: V torek po noči je po naših hribih vršala nevihta, da je stari ljudje ne pomnijo take. Nesreče pa ni bilo, razven da je nekemu koscu popolnoma v košček razdrobila kosišče. V sredo popoldne bi bila pa kmalu grozna nesreča. Na danjarski planini je vedrilo v koči deset oseb. Ob petih je treščilo v prag in ko bi ne bili brzi prihiteli iz sosednjih dveh koč in ne izvlekli ljudi iz nje, bi bili gotovo zalapnoli. Osmojenih je več; eno — šestnajstletno dekle — je strela tako omotila, da je bila do mala dva dni v nezvesti. Bog nas varuj treska in hudega vremena.

**Utonil** je 16. t. m. v Murici pri Brucku lovec 7. bataljona Ivan Trilar. — Dne 18. t. m. je v Savi pri Krškem utonil pekovski pomočnik J. Habinec.

**Smrt alkoholika.** Nenadoma je umrl v Beli Peči posestnik Jernej Štraus. Zadnje dni je vedno pil.

**Zdravje v Ljubljani.** Od 8. do 14. julija je bilo 21 novorojencev, 12 jih je umrlo in sicer 1 za tifuzom, 2 za jetiko, 1 vsled nezgode, 8 za različnimi boleznimi, med njimi so 4 tuji, 6 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 4 za ošpicami, 1 za tifuzom domačin, 2 za oslovskim kašljem, 2 za vratico, 1 za ušesom.

**Zakupni razglas** Zaradi zagotavljanja posteljne slame za brambovska bataljona v Ljubljani za dobo od 1. septembra 1900 do konca avgusta 1901 se bo vršila ponudbena razprava dne 1. avgusta 1900 ob deseti uri dopoldne v pisarni oskrbovalne komisije v brambovski vojašnici v Ljubljani. V navedeni dobi dobaviti bo v osmih rokih

skupaj 308 met. stotov posteljne slame v Ljubljani. Primerne ponudbe, kolekovane s kolekom za 1 krono za vsako polo, naj se vložijo pri označeni oskrbovalni komisiji do dne 1. avgusta t. l. do 10. ure dopoldne. Ravno ob tej priliki se pa začne tudi javna ustna obravnava v brambovski vojašnici. Ponudniki morajo predložiti spričevala o zadostnem premoženju in zmožnosti za sprejem te kupčije. Ta spričevala izdaja protokoliranim tvrdkam trgovska in obrtniška zbornica, drugim pa c. kr. okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat. Podrobni pogoji in navodila so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na razpolago.

**Razkralj Milan ne pojde v Pariz** Kralj Aleksander je hotel obiskati razstavo s svojim očetom Milanom. Srbski poslanik v Parizu Novaković je to naznanil francoski vladi, a poslaniku se je prijazno namignilo, da Milan najbolje stori, če doma ostane. Povedalo se mu je, da Milanu ne bodo izkazovali kraljevskih častij in da ga ne morejo sprejeti kot gosta francoskega naroda. Poslanik je te nevesele novice sporočil obema kraljema, in Milan je ves besen nad tolikim preziranjem skušal tudi Aleksandra odvrniti od potovanja. A sin Aleksander bode le šel v Pariz. Srbski časopisi poročajo, da se je Milan premislil in da ne mara v Pariz.

**Ponesrečen beg ujetih Burov.** Od delku ujetih Burov bi se skoro posrečilo uiti angleškim pestem iz tabora Simonstown. V taboru je bil mej ujetimi Buri neki Skandinavec baron Fagerskjöld, ki je nasvetoval sojetnikom, naj iz njegovega šotora prične grebsti podzemski hodnik. Jetniki so počasi pričeli izvrševati ta načrt. Grebli so zemljo s krožniki in jo v žepih nosili proč. Zgradili so tako ozek hodnik, po katerem je bilo mogoče se plaziti posamezni osebi. Skoro bi se jetnikom beg posrečil, da niso imeli mej seboj izdajice. Baš v noči pred določnim begom zapovedal je angleški častnik, da se mora šotor Fagerskjöldov premestiti na drug kraj. Jetniki so morali ubogati in odstraniti tudi leseni zaboj, ki je zakrival vhod v podzemeljski hodnik. Angleži so hodnik takoj razdrli, baronu Fagerskjöldu pa preskrbeli najstrožje nadzorstvo.

**Evropske narodnosti.** Leta 1850. je Evropa štela 278 milijonov prebivalstva, po najnovejši statistiki jih šteje sedaj 383 mil. Od teh je 123 mil. Germanov in 106 mil. Romanov. Rusov je 85 mil., Poljakov 13, Čehov 8, Hrvatov in Srbov 8,137.000, Slovencev 1,567.000, Bolgarov 3,537.000, Litavcev 3,880.000 in Kasulov 56.000. Nemcev je 64 mil., Angležev 38, Švedov in Norvežanov 7, Holandezov 3,602.000, Frigov 2,908.000, Dancev 2,384.000, Fiamov 4,114.000, Francozov 43,360.000, Italijanov 31,134.000, Špancev 17,886.000, Portugalcev 5 mil., Rumunov 9, Mažarov 7,400.000, Židov 6,038.000, Turkov 4,571.000, Grkov 2,330.000, Tatarov 4,500.000, Albancev 850.000, Ciganov 192.000.

**Ženitbene ponudbe.** Mlada nizozemska kraljica Viljemina je dobila po pošti pismo, v katerem ji nekdo razkriva svojo ljubezen ter prosi njene roke; ob enem jo poprosi o določenem času »rendez vous« na belgijsko-holandski meji. Podpisano je bilo pismo: Noel, pismonoša na glavni pošti v Bruselju. Mlada kraljica se je smejala tej lepi ponudbi ter poslala pismo bruseljskemu županu, ki je dal po policiji stvar preiskovati. Vspeh preiskave je bil čudovit. Na glavni pošti je bil Noel zanesljiv pismonoša, in mislili so spočetka, da ga je kdo drugi hotel spraviti v neprilike; a spomnili so se, da je Noel malo dni prej prosil kratkega dopusta, da pojde na Nizozemsko, katerega so mu pa še le pozneje obljubili. Ob enem je prišlo na dan, da je zaljubljen pismonoša poslal na hčerko nekega sodnika nič manj nego 780 ženitbenih ponudb. Poklicali so zdravnike, in ti so povedali, da v njegovi glavi ni vse v redu.

**Najbogatejši človek** na svetu je Andrej Carnegie v Pittsburgu v Ameriki. Prišel je kot navaden delavec, a sedaj je lastnik največjih tovarov za jeklo. Najbolj pa ga skrbi, kako bi svojih 1000 milijonov kron razdelil, predno umrje. Razdelil je že mnogo milijonov za razne namene. Živita mu še žena in triletna hčerka, ki gotovo ne bodeta stradali.

**Vestralen zagovornik.** Nervezen odvetnik je zagovarjal pred pariškim sodiščem nekega malovrednega. Obsodba je bila že izrečena, a navzlic temu je odvetnik vstal in jel govoriti neskončno dolg plaidoyer. Zaman je opominjal predsednik govornika, da je stvar že gotova; odvetnik je še vedno govoril. Slednjič je dal predsednik neutrudenega govornika po slugi odstraniti. Tudi to ni pomagalo; takoj se je prikazal pri drugih vratih in zavpil: »Morate me poslušati ali me pa zaprite!« — »Prav rad,« je rekel predsednik in tisti hip so poslali obstrukcionista za 48 ur v zapor, kjer se je lahko do sita nagovoril.

## Društva.

(Podporno društvo za slovenske visokošolce v Gradcu) je prejelo od srede junija do srede julija: 400 kron, ki jih je dovolil za l. 1900 visoki deželni zbor vojvodine Kranjske; 150 kron, ki jih je društvu izročil g. prof. Fr. Robič, deželni odbornik in državni poslanec. To svoto je nabral g. prof. Robič med svojimi prijatelji v državnem zboru. Darovali pa so vsak po 10 kron sledeči gospodje državni poslanci: L. Einspieler, dr. A. Ferjančič, dr. L. Gregorec, dr. A. Gregorič, dr. Krek, I. Kušar, V. Pfeifer, I. Pogačnik, Fr. Povše, Fr. Robič, dr. A. Stojan, Fr. Suklje, Ivan Vencajz, I. Žičkar, Ign. Žitnik; g. A. Treven, trgovec v Jesenicah na Gorenjskem 10 kron; slavna posojilnica v Celju 100 kron; g. Fr. Železinger, c. kr. profesor v Gradcu, 10 kron. — Odbor se pristočno zahvaljuje za ta velikodušna darila in prosi prijatelje naših visokošolcev, naj se še v prihodnje spominjajo našega društva, da nam bo mogoče v najhujših slučajih pomagati. Dobro vemo, da vsak zaveden in rodoljuben Slovenec že itak veliko narodnega davka plačuje. Pa kaj si hočemo! Mesec za mesecem prosi blizu trideset dijakov podpore. Izrečno moramo beležiti, da odbor le take visokošolce podpira, ki pridno kolokvirajo in so res revni. — V prihodnjem poročilu za l. 1899/1900 se bodo le tisti prispevki omenjali, ki jih je društvo za t. l. ali že sprejelo ali jih še le sprejme do 30. septembra t. l. — Naslednji prispevki naj se blagovolijo pošiljati tč. blagajniku g. Fr. Železingerju, profesorju v Gradcu, Zinzendorfgasse 32.

## Iz „Trgovske in obrtniške zbornice“.

(Dalje.)

Ukaz trgovskega ministerstva z dne 5. nov. 1888 št. 7320 pravi: »Die Consumvereine dürfen nur dann an Nichtmitglieder verkaufen, wenn ihre Statuten die ausdrückliche diesfällige Bestimmung enthalten, und wenn sie auf Grund dieser Statuten den Verkehr mit dem Publicum bei den Gewerbebehörden angemeldet haben. Es ist somit solchen Consumvereinen, hinsichtlich welcher die Bedingungen für den Verkauf an Nichtmitglieder nicht vorhanden sind, der Verkehr mit dem Publicum zu untersagen, und wenn sie solche Geschäfte dennoch betreiben, gegen dieselben mit den Strafbestimmungen der Gewerbeordnung vorzugehen.«

Ukaz c. kr. trgovskega ministerstva na vse politične deželne oblasti z dne 21. febr. 1896, št. 72680 ex 1895 opozarja na gornji ukaz in mu še pristavlja: »die Unterbehörden sind darauf aufmerksam zu machen, dass Consumvereine, gleichviel ob sie ihre Thätigkeit statutenmässig nur auf ihre Mitglieder beschränken oder nicht, solche Unternehmen, zu welchen eine staatliche Bewilligung (Concession) erforderlich ist, gemäss § 92. des Gesetzes vom 9. April 1873, R. G. Bl. Nr. 70 nur auf Grund einer solchen Bewilligung zu betreiben berechtigt sind.«

Torej vsa konsumna društva, tudi tista, ki delujejo le za svoje člane, morajo svoj obrt naznaniti obrtni oblasti, oziroma si zanj pridobiti koncesijo »po obstoječih predpisih« (§ 92 zadr. zakona), torej po obrtnem redu. In če se morajo konsumna in jednaka društva v tem oziru ravnati po predpisih obrtnega reda, potem ni razvideti, zakaj bi nanje ne bilo navesti določb o nedeljskem počitku, brž ko je njihovo v pravih predpisano delavnost smatrati za obrtno v zmislu čl. IV. razglasilnega patenta k obrtnemu redu, naj se delavnost omejuje tudi samo na člane!

Na vprašanje, če je pridobitni in gospodarstveni zadrugi dovoliti prodajo svežega mesa, je zbornica c. kr. okrajnemu glavarstvu v Logatcu poročala naslednje: Zbornici ni znano, kaj je predmet podjetja zadruge »krščanske gospodarsko društvo v Idriji«, registrirana zadruga z omejeno zavezo, da bi se po § 4 zadrugskega zakona predmet podjetja moral posneti z zadrugne trvdke. Zbornica torej ne ve, če sme zadruga imeti kako prodajo. Če pa sme po svojih pravih in ko je v zmislu obrtnega reda zadostila zadrugnim predpisom, imeti kako prodajo, potem sme tudi sveže meso prodajati svojim

odm, potem ko je to prodajo naznanila obrtni oblasti. Samo po sebi se pa razume, da zadruga ne sme sama klati živine in tudi da ne sme sama prirediti mesa, slanina za prodajo, za oboje je opravičen le mesar. Ker bi bila zadruga samo prodajalka mesa, bi ji moral kak mesar meso za prodajo razsekati, da bi je mogla prodajati svojim odmo. Po ministerskem ukazu z dne 20. oktobra 1891, št. 41510 je namreč obseg obrtne pravice prodajalcev mesa določen v zmislu § 36, odst. 2. obrtnega reda tako, da smejo prodajalci mesa le že za prodajo razsekane mesne dele z nadaljno razdelitvijo na porcije, zahtevane v prodajalnem prometu, oddajati odjemalcem.

Na vprašanje, če so branjevcu in trgovci s specerijskim blagom upravičeni žgane opojne pijače prodajati v steklenicah, zaprtih po trgovski navadi, je zbornica odgovorila c. kr. okrajnemu glavarstvu v Radovljici, da v to niso upravičeni branjevcu, pač pa trgovci s specerijskim blagom. V novjšem času je c. kr. trgovsko ministerstvo sestavilo seznam blaga, ki se prodaja v podjetjih, imajočih kolektivna imena. V tem seznamu, ki pa še nima zakonske veljave, med predmeti, ki jih smejo prodajati branjevcu, niso navedene žgane pijače v zaprtih steklenicah pač pa med predmeti, katere smejo prodajati trgovci s specerijskim blagom.

Trgovska in obrtniška zbornica v Gradcu je pri c. kr. železniškem in trgovskem ministerstvu prosila za odpomoč glede nekaterih nedostatkov v železništvu. V svoji vlogi povdarja zbornica posestrima, da je ureditev prometnih razmer na Avstrijskem narodnogospodarska zahteva prve vrste. C. kr. ministerstvo je v zadnjem času naredilo nekaj poskusov, da izboljša obupne razmere avstrijskih železnic, zlasti v planinskih deželah, in ta vloga ima ravno namen, c. kr. ministerstvo dovesti do tega, da razvije svojo delavnost v tem smeru odločno in trajno, in sicer tako glede južne železnice, kakor glede državnih železnic. Ministerstvo se ne sme zadovoljiti s polovičnimi ukrepi, če hoče osigurati promet za prihodnost. Vloga navaja podrobno nedostatke na železnicah in se zavzema za drugo zvezo Gradca z Dunajem, Ljubljano in Zagrebom kot nujno potrebno. Zbornica prosi končno železniško ministerstvo, naj že uvedeno akcijo glede pomnožitve obratnega materiala, razširjenja postaj in njihovih tirnih naprav in pa glede razbremenitve železniškega osobja odločno dovede do konca, naj vso svojo skrb obrača na spopolnitev uredb pri c. kr. državnih železnicah in naj državno železniško politiko napelje na boljše pot. — Zbornica je to vlogo pri c. kr. železniškem ministerstvu podpirala in v svoji vlogi posebno povdarila nujno potrebo preureditve ljubljanskega kolodvora južne železnice.

Zbornica je vzela to poročilo odobruje na znanje.

Zbornični svetnik Josip Lenarčič poroča o volitvi zastopnika v odbor obrtno-nadaljevalne šole v Šmartnem pri Litiji in predlaga, naj se izvoli g. Ivan Wakonigg, trgovec v Šmartnem. — Sprejeto.

Zbornični svetnik Feliks Stare poroča o prošnji občin Podgora, Kampilje in občinskih svetovalcev v Vidmu za dovolitev štirih letnih semnjev: 17. januv., 1. maja, 31. avgusta in 5. decembra v Vidmu. So sedne občine ne ugovarjajo proti dovolitvi. Ker bi novi semnji živinorejo v teh krajih povzdignili in ne bi ovirali drugih tamšnjih semnjev, predlaga poročevalec, naj se prošnja priporoča v povoljno rešitev. — Sprejeto.

Provizorični predsednik Ivan Baumgartner poroča o vlogi trgovske in obrtniške zbornice v Bolcanu na c. kr. finančno ministerstvo, da bi razveljavilo v ministerski odredbi z dne 30. novembra 1899, drž. zakonika št. 238, obsežno določbo, da se sme prodajati denaturirano žganje na drobno le v posodah, zaprtih po trgovski navadi, ki obsegajo najmanj osminko litra. Tudi gremij trgovcev v Ljubljani je vložil jednako prošnjo. Ta določba provzroča trgovcem mnogo stroškov in sitnosti vsled napolnjevanja in zamaševanja steklenic, ne koristi pa nikomur. Poročevalec predlaga v odsekovem imenu: Zbornica naj podpira gornjo vlogo pri c. kr. finančnem ministerstvu z jednako vlogo. — Sprejeto. (Konec prih.)

## Telefonska in brzojavna poročila.

**Žatec**, 20. julija. Rekurzi onih občinskih svetnikov, ki obstruirajo, so odbiti.

**Bukarešt**, 20. julija. Novo ministerstvo je takole sestavljeno: Carp, predsedstvo in finance; Olanesco, dosed. zbornični predsednik, notranje; Loman, zunanje zadeve; Majoresco, pravosodje; Philipesco, bivši župan v Bukareštu, trgovino; Arion, naučno ministerstvo; vojni minister Lahovari in minister za javna dela Istrati ostaneta na dosedanjem mestu.

**Kapstadt**, 20. julija. Mej Betlehemom in Lindleyem so opazili 18. t. mes. 1200 Burav, ki so ušli iz Betlehema. Zasleduje jih angleška konjica, boj je neizogiben.

## Vojska na Kitajskem.

Dogodki na rusko kitajski meji kažejo na to, da se v kratkem prične pravcata vojska mej Rusi in Kitajci ob reki Amur, ki tvori v precejšnjem delu deželno mejo mej rusko Sibirijo in Mandžurijo. Ruska vlada je za sedaj pozvala na ruska tla vse svoje delavce pri gradnji železnice v Mandžuriji. Oficijelno seveda Rusija še ne mara napovedati vojske, a dolgo se ne bo mogla ustavljati pritisku javnosti, ki je nepopisno ogorčena vsled na pada na rusko zemljo. Vlada se za sedaj izgovarja, da kitajska vlada ne more biti odgovorna za počenjanje vstaških tolpe in ker v Pekinu ni nikogar, komur naj bi se napovedala vojska. Vlada še ni izročila poslaniku Kitaja poverljivih pisem, kar bi se gotovo zgodilo, da se že sedaj resno misli na napoved vojske. Pač pa izjavlja vlada, da bo podvojila priprave za vojsko.

Mesto Tientsin je sedaj osvobojeno, toda nihče ne ve, kako dolgo se bo moglo držati. Mejnarnodne čete so po vročem boju ugrabile Kitajcem sicer precej topov, a pomisliti treba, da je po poročilih iz Petrograda v okolici mesta še vedno 150 000 Kitajcev z 220 topovi, katerim nasproti se nahaja do sedaj le kakih 30.000 mož mejnarnodne armade, ki se še-le koncem avgusta pomnoži na 80.000 mož, ako Rusi in Japonci ne pošljejo večje ekspedicije.

Izredna nevarnost preti tujcem v pokrajinah Šantung, kjer šteje kitajska armada 450.000 mož, in kjer se nahaja nemški kos Kiao-Čau, Šansi, Honan, Hupei in Kiangsu, torej skoro na vsej zemlji mej rekama Jangtsekiang in Peiho, a tudi v južnem delu je že jelo vreti, akoravno podkralj Li-Hung Čang skuša zatreti upor. — In vkljub temu še sedaj nihče ne misli na kako resno akcijo. Ali morda zato, ker preti nevarnost le — kristijanom?

**Dunaj**, 20. julija. Iz Tokio poročajo 18. t. m.: Po osvobojenju Tientsina 14. t. m. zjutraj so napadli Japonci kitajsko vojašnico ter zasedli železniško postajo. Osvojili so si 48 topov. Japonci imajo 60 ubitih in 270 ranjenih.

**Neapol**, 20. julija. Sinoči ob 6. uri zvečer je odšel v Kino oddelek italijanske armade ob navzočnosti kralja in ministrov.

**Petrograd**, 20. julija. Večinoma v vseh pokrajinah ob mandžurski meji je proglašeno vojno stanje.

**London**, 20. julija. Iz Tokia se poroča, da Japan noče odposlati zbrane divizije, ker Rusija in Nemčija ne dovolita vrhovnega poveljništva japonskemu generalu. Proti Li-Hung-Čangu raste nezaupanje, ker se je baje zvezal s princem Tuanom.

**Berolin**, 20. julija. Wolfv urad poroča iz Či-Fu 18. t. m.: Ameriški poročevalci javljajo, da so se tujci v Pekinu 6. in 7. t. m. skušali rešiti iz obleganega poslaništva, a so Kitajci jeli nanje streljati s topovi. Vendar se nahajajo od 9. t. m. dalje v nekem varnem (?) zavetju. Cesar je mrtev, princ Tuan je zasedel cesarski prestol. General Niek, ki se je potegoval za tujce, se je moral usmrtiti. — Nemški poštni parobrod poroča, da so 7. t. m. tujci v Pekinu še živeli.

**New-Jork**, 20. julija. „Heraldu“ poročajo iz Či-Fu, da je ukazal guverner Šantunga uradnikom, naj prisilijo vse kristijane, da se odpovedo krščanstvu, in zaplenijo njim in cerkvam vse imetje. Ako se odpovedo krščanstvu, se jim v bodoče ne zgodi nič žalega.

## Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevedel I. B—č.

(Dalje.)

Nato začne nekoliko bolj mirno premišljevali, kaj mu je storiti. Zlesti na drevo in gori pričakovati jutra, morda več kot šest ur, pri tem vetru, ti slani, v taki obleki, se

ne upa, ker bi zmrznil. Če bi sem ter tja tekal cel čas, ne pomagalo bi mu dosti proti mrazu; razven tega bi to bilo tudi preveč za noge, ki so že storile svojo dolžnost. Spomni se, da je na polji blizu pustinje videl s slamo krito koč, narejeno iz tramov in brun, ometano z ilovico. V takih kočah namreč milanski poljedelci po letu shranijo žito in po noči prebivajo notri, da stražijo. V drugih letnih časih pa so te koč zapuščene. Renzo določi to koč za svoje prenočišče. Odpravi se zopet na pot ter gre skozi gozd, grmovje in čez pustinjo naravnost proti koči. Črviva in na pol razbita vrata so prislonjena in nimajo ne ključa ne zapaha. Renzo odpre in vstopi. Pod stropom vidi na vejah viseti vrbovo pletenico, a ne zmeni se za njo. Na tleh opazi nekoliko slame. Po njegovem mnenju se bode tu lahko sladko spalo.

Predno pa se položi na posteljo, katero mu je naklonila božja previdnost, poklekne, da se zahvali Bogu za to dobroto in pomoč, s katero ga je podpiral oni grozni dan. Nato izmoli svojo navadno molitev, prosi Boga odpuščenja, ker ni molil prejšnji večer, ker je šel tako spat kot živina ali še slabše. — »Zato,« — pristavi nato, uprè roke na slamo in se kleče vleže — »zato sem se zjutraj tako lepo vzbudil!« — Nató zbere vso slamo, ki je ležala naokrog, vleže se kolikor mogoče zložno pod nekako odejo, katero si naredi iz slame, da bi odvrnil mraz, katerega je tudi tu dobro čutil. Potem pa se skrči. Renzo čuti, da bode dobro spal, tem bolje, ker je spanje zaslužil bolj nego sicer.

A jedva zatisne oči, začnó se vrstiti v njegovem spominu in njegovi domišljiji prikazni, takó gosto in nepretrgano, da ni bilo možno spati. Trgovec, uradnik, biriča, sabljar, krčmar, Ferrer, oskrbnik, družba v gostilni, hrup po ulicah, potem don Abbondio, don Rodrigo, vsakdo, s komur je imel Renzo kaj opraviti.

Le tri prikazni niso bile spremljane od žalostnih spominov, skozi in skozi čiste, ljubeznjive; posebno dve, ki ste sicer bili precej različni, a vendar v srcu mladeničevem združeni: črna kita in bela brada. Renzo se čuti utešenega, a vendar še ni popolnoma miren. Če pomisli na dobrega kapucince, sramuje se svojih budalostij, nepremišljene nezmernosti, zanemarjanja očetovskih njegovih svetov. Če pa pomisli na Lucio! Nečemo poskusiti, da bi izrazili njegovih mislij. Naj si jih čitatelj sam predstavlja. In kako bi pozabil na ubogo Agnese? Agnese, ki ga je imela že za bitje združeno z njeno jedinko Lucio. Predno jo je on klical kot svojo mater, skrbela je zanj kot za svojega sina in mu izkazovala svojo ljubezen. Kako ga boli, da je morala uboga žena v zahvalo za svoje dobre namene, za svojo ljubeznjivo dobrohotnost z doma kakor ubežnica; pred njo je negotova bodočnost, beđa in nadloge mora prenašati radi onega, od katerega se je nadejala mirnih in prijetnih zadnjih ur. Kakšna noč za ubozega Renzo! Morala bi biti že peta po poroki! Kakšna izba! Kakšna zakonska postelja! In potem, kakšen bode jutrišnji dan! Kaj ga čaka jutri, kaj še pozneje! — Kakor Bog hoče! — misli si Renzo sredi mučnih mislij. — Kakor Bog hoče! Saj ve, kaj dela! Saj to je dobro za nas! Pokorim se za svoje pregrehe. Lucia je tako dobra! Bog ne bode dopustil, da bi dolgo trpela.

Renzo že obupa, da bi še zaspal; zebe ga vedno bolj, trese se in šklepeta z zobmi, hrepeni po jutru in nepotrpežljivo šteje ure. Štel jih je, ker je vsake pol ure ob tej grobni tišini slišal biti cerkveno uro, po njegovem mnenju ono v Irezzo. Ko mu prvič udari na uho to brenjenje tako nenadoma, ne more si predstavljati, odkod bi prihajalo; zdi se mu, kakor bi ti skrivnostni in svečani glasovi prihajali od nevidljivega, neznanega bitja.

Naposled vendar zvon bije najst.!) Ob ti uri je sklenil Renzo vstati. Vzdigne se na pol zmrznjen, poklekne, moli bolj goreče kot navadno, jutranjo molitev, potegne in zlekne se na dolgo in široko, strese se, kakor bi hotel vse ude vprek zmetati, piha si v roke, drgne jih in odprè vrata, pogleda najpreje naokrog, če ni nikogar blizu. Ker ne opazi nikogar, poišče stezo, po kateri je prišel včeraj. Ko jo najde, odpravi se.

!) Po naše: peta ura zjutraj.

Nebo je obetalo lep dan. Na jedni strani gleda blede, mrzli mesec z neizmerne višnjevega oboka, ki proti vshodu polagoma prehaja v rumenkasto rdečico. Bolj nizko na obzorji se vlačijo v dolgih nejednakih progah oblaki, bolj višnjevi nego rujavi. Najnižji so spodaj ognjeno obrobljeni in žaré vedno bolj živahno. V nadglavišči je par gostih, lahkih oblakov, ki se izpreminjajo v tisoč nepopisnih bojah. Pravo lombardsko nebo, tako krasno, svetlo, mirno! Če bi Renzo ne imel skrbij, gledal bi kvišku in občudoval, kako se tu drugače dani nego mej njegovimi hribi. Toda on gleda k tlom in koraka urno, da bi se ogrel in preje prišel naprej, stopa čez polja, pustinjo, skozi grmovje, gozd, ozirajoč se naokrog ter se smeje in sramuje ob plašen, da je bil pred par urami tu tako jeden.

Ko pride na kraj brega, pogleda doli. Mej vejevjem opazi ribiški čoln, ki počasi plava proti vodi in se drži brega. Po najkrajšem potu teče skozi grmičevje k bregu in tiho pokliče ribiča; kakor bi ga prosil za majhno uslugo, namigne mu nehoté zelo ponižno, da naj pristane. Ribič pogleda po bregu gori in doli, obrne se nazaj in se ozre naprej, potem pa vesla naravnost proti bregu, kjer je stal Renzo, in pristane. Renzo stoji na bregu uže na pol v vodi, zgrabi za čoln, in skoči vanj ter reče: „Ali me hočete za denar prepeljati?“ Ribič je uže uganil njegovo misel in obrnil čoln proti drugemu bregu. Renzo opazi na dnu čolna drugo veslo, skloni se in je prime.

„Počasi, počasi“, reče stavec; ko pa vidi, kako spretno ravna Renzo z veslom in je zna sukati, reče: „Ah! ah! saj znate!“

„Malo“, odgovori Renzo in vesla krepko in spretno kot bi bil uže Bog ve kako vaje, ne pa kot začetnik. Semtertja temno pogleda na breg, od katerega se oddaljuje, nepotrpeljivo pa na onega, proti kateremu vesla. Jezi ga, da ne moreta naravnost čez reko. Bila je namreč tako deroča, da je bilo nemogoče, naravnost jo prerezati. Čoln je moral vodo na pol rezati, na pol se ravnati po njenem teku, da je prišel na pošev čez njo. V vseh zadregah se nam navadno težave dozdevajo mnogo ogromnejše, nego se nam zdé pozneje, ko jih je treba premagati. Ko je bil Renzo uže skoro na drugem bregu Adde, začne ga skrbeti, ker ni vedel natančno, ali je tu meja, ali bode imel še premagati kake ovire. Zato pokliče ribiča in pokaže na belkasto mesto, katero je uže po noči videl, katero pa je tedaj mnogo bolj razločil, ter reče: „Ali je to Bergamo?“

„Mesto Bergamo!“ odgovori ribič. „In breg, ali je bergameški?“ „Zemlja svetega Marka.“ „Viva san Marco!“ vsklikne Renzo. Ribič molči.

Naposled pristaneta. Renzo skoči na suho, zahvali se Bogu na tihem, na glas pa čolnarju; seže v žep, izvleče srebrnik, kar ni bilo malo v njegovih okolščinah, in ga stisne ribiču. Ta pogleda na milanski breg po reki gori in doli, stegne roko, vzame dar, vtakne ga v žep, potem pa stisne ustnici, položi prst na nji in reče pomembno:

„Srečno pot!“ ter odvesla.

Čitatelj naj se ne čudi uljudni in ponižni prijaznosti ribičevi nasproti nepoznancu. Povedati moramo, da so ga često prosili za to prijaznost tihotapci in banditi, da je bil torej vaje tega, ne toliko radi malega in negotovega zaslužka kakor radi tega, da bi si mej njimi ne nakopal sovražnikov. To je rad storil vselej, če ga niso videli carinarji, biriči ali ogleduhi, prvim in drugim

jednako nepristranski kakor more samo oni, ki je primoran živeti s prvimi, drugim pa je odgovoren.

Renzo obstane za trenotek na bregu in pogleda na nasprotni breg zemljo, kjer mu je še malo preje takorekoč gorelo za petami. — Ah! Saj sem uže zvonjal! — bila je prva njegova misel. — Le ostani tam prokleta zemlja! — bila je druga, s katero se poslovi od svoje rodne zemlje. Tretja misel pohiti k onim, katere je pustil v ti deželi. Potem prekriža roke na prsih, vzdihne, pogleda na reko, ki mu teče pred nogama in misli: — Izginila je pod mostom! — Takó so namreč v njegovem domačem kraju dejali o mostu v Lecco. — „Ah, preklicani svet! Kakor Bog hoče!“

Tem zalostnim predmetom obrne hrbet in odide proti belkastemu mestu na gorskem pobočju, dokler mu kdo ne pokaže prave poti. Brez strahu se je približal potnikom in je brez ovinkov povedal vas, kjer je stanoval njegov stričnik. Od prvega, na katerega se obrne, izve tudi, da ima še devet milj hoda.

Potovanje ni bilo prijetno. Renzo je še s sabo nesel toliko gorjaj, njegove oči pa so vrhu tega morale vsak trenotek videti novo bedo; opazil je, da bode našel v novi deželi isto pomanjkanje, katero je ostavil v domovini. Povsod na cesti, posebno v vaseh, trgih je srečaval berače, ki niso bili reveži uže po stanu, katerim se je brala revščina bolj z obraza nego z obleke: kmetje, hribovci, rokodelci, cele družine. Čudna mešanica prošnja, tožb in mrmranja! Ta prizor in otožno pomilovanje obudi v njem misel na svojo osodo.

Kdo ve, — premišljuje mej potjo, — če bom prav naletel? Če je še dovolj dela kot preje? Pa saj me ima rad Bortolo! On je dober človek, ima denar in me je že tolikokrat povabil k sebi. On me ne zapusti. In Bog me je dosedaj podpiral; podpiral me bode tudi še!

Želodec se mu vzbudi in se mu vedno bolj oglašja. Renzo ga posluša, pa si misli, da še lahko vzdrži onih par milj, da bi ne bilo tudi lepo, če bi prišel k stričniku kot berač in ga takoj prosil jedi. Potem potegne iz žepa ves svoj denar, prešteje ga v roki natanko, kar ni bilo posebno zamotan račun. Vendar je imel še dovolj za zajutrek. Vstopi v krčmo, da si priveže dušo. Ko plača, ostane mu le še par beličev.

Ko pride iz krčme, opazi tik vrat na tleh, da bi se skoro izpodtaknil, ležati, bolj kot sedeti, dve ženi, jedno starijavo, drugo mlado z otrokom, ki zama poskuša sesati in se joka. Vsi so smrtno blede. Zraven stoji mož, kateremu se še z obraza in udov bere, da je bil še ne dolgo temu krepak, da pa je opešal vsled bede. Vsi trije stegnejo roke, ko Renzo pride urno, veselo in pogumno iz krčme. Nihče ne izpregovori. Saj niso mogli govoriti!

„To je božja previdnost!“ pravi Renzo, poseže v žep in izvleče par beličev, stisne jih v najbližjo roko in odrine.

Ker se je pokrepčal in storil dobro delo (saj obstojimo iz duše in telesa) ohrabri se nekoliko in razveseli. Ker je izdal svoj zadnji denar, zaupal je bolj v bodočnost, kakor če bi našel desetkrat toliko denarja. Če je Bog prihranil zadnje beliče, ubožnega tujca, ki sam ne ve, kako se bode preživel, da je pomagal onim revčkom, ki umirajo na ulici, gotovo ne bode pustil na cedilu onega, katerega se je poslužil za to dobro delo in kateremu je navdahnul tako živo, krepko in brezmejno zaupanje vanj. To pre-

mišljuje Renzo. Seveda menj jasno, kakor sem se znal jaz izraziti. Ko mej potjo premišljuje svoje dogodjaje, olajša se mu srce. (Dalje sledi.)

## Foulard-svileno blago gl. 8.40

in višje — 14 metrov! — postnine in carine prosto! Vzorci z obratno pošto; ravno tako črne, bele in barvene „Hennebergove svile“ od 45 kr. do gl. 14-65 meter. 2 12 12-7

G. Henneberg, tovarne za svilo, (c. in kr. dvorni založnik) v Curihu.

## Cena žitu na dunajski borzi

dné 19. julija 1900.

Za 50 kilogramov.

|                        |   |      |    |   |      |
|------------------------|---|------|----|---|------|
| Pšenica za jesen       | K | 7-70 | do | K | 7-71 |
| Rž za jesen            | » | 7-00 | »  | » | 7-01 |
| Turšica za jul.-avgust | » | 6-05 | »  | » | 6-06 |
| » sept.-okt.           | » | 6-11 | »  | » | 6-12 |
| » juni-juli /01        | » | 5-04 | »  | » | 5-06 |
| Oves za jesen          | » | 5-49 | »  | » | 5-50 |

## Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

| Čas opazovanja | Stanje barometra v mm. | Temperatura po Celziju | Veterevi  | Nebo  | Padavina v 24 urah v mm. |
|----------------|------------------------|------------------------|-----------|-------|--------------------------|
| 19. 9. 1900    | 738.6                  | 23.2                   | brezv.    | jasno |                          |
| 20. 9. 1900    | 740.1                  | 16.8                   | sl. sever | jasno | 0.0                      |
| 2. 10. 1900    | 739.7                  | 28.6                   | sr. jvzh. | »     |                          |

Srednja včerašnja temperatura 22.8°, normale: 19.8°.

**Oljnaté barve** v kositarnih škaticah za najnovejši mašini, in sicer: uporabo se dobé pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Františkanske ulice 228 5 11-3 Vnanja naročila proti povzetju.

## Katoliška bukvarna

v Ljubljani

priporoča:

- Missale Romanum** (v obliki male póle) l. 1898, z najnovejšimi mašami, in sicer:
1. V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 43-20
  2. V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 44-40
  3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo . . . K 50-—
- Dobiti je ta misal tudi v še finejšem vezanju.
- Missale Romanum** (v četvorki) l. 1898, z najnovejšimi mašami, in sicer:
1. V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 36-—
  2. V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 38-—
  3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo . . . K 42-—
- Dobiti je tudi v še finejši izdaji.
- Cene veljajo s proprijem vred za katerokoli škofijo. — V zalogi so misali s proprijem naslednjih škofij: Ljubljanske, goriske, krške, lavantinske, poreško-puljske, tržaške in ogersko-hrvatskih.
- Missae pro defunctis** (v obliki male póle):
- V črnem usnji z rudečo obrezo . . . K 6-60
  - V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 7-44
- Missae pro defunctis** (v četvorki):
- V črnem usnji z rudečo obrezo . . . K 5-16
  - V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 5-76
- Za one čast. gospode, ki zaradi slabega vida smejo vedno maševati **de Beata**:
- Missale ad usum sacerdotum caecutientium** (v obliki male póle):
- V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 19-20.

## Prodaja iz konkurzne mase

Iz konkurzne mase trgovca g. **Sig. Jekel** na v Ljubljani na Starem trgu št. 30 prodaja se celotno skladišče trgovinskega blaga, obstoječe iz izdelanih moških, ženskih in otroških oblek, perila in manufakturnega blaga. Zaloga je cenjena na **4006 K 30 h** in se prodá en bloc tistemu, ki bode največ ponudil.

Kupei naj izvolijo podati svoje ponudbe

do 28. julija t. l. dopoldne ob 10. uri

pismeno v roke konkurznega upravitelja **dr. Fr. Tominšek**, odvetnika v Ljubljani na Bregu št. 20. S ponudbo je položiti vadij 400 kron.

Konkurzno oskrbníštvo si pridrži pravico ponudbe v 8 dneh odobriti ali odkloniti. Inventarni zapisnik je na ogled pri dr. Fr. Tominšku, ki tudi razkaže zalogo.

**Dr. Fr. Tominšek,**

konkurzni upravitelj.

656 2-1

## Dunajska borza

| Dné 20. julija.                                |        |
|------------------------------------------------|--------|
| Skupni državni dolg v notah                    | 97-35  |
| Skupni državni dolg v srebru                   | 97-15  |
| Avstrijska zlata renta 4%                      | 115-55 |
| Avstrijska krona renta 4% / 200 kron           | 97-40  |
| Ogerska zlata renta 4%                         | 115-45 |
| Ogerska krona renta 4% / 200                   | 90-95  |
| Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.         | 1720 — |
| Kreditne delnice, 160 gl.                      | 668-—  |
| London vista                                   | 242-52 |
| Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. | 118-55 |

| Dné 19. julija.                            |        |
|--------------------------------------------|--------|
| 3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.       | 171-—  |
| 5% državne srečke l. 1860, 100 gl.         | 164-50 |
| Državne srečke l. 1864, 100 gl.            | 194-—  |
| 4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron | 95-50  |
| Tisine srečke 4%, 100 gl.                  | 139-—  |
| Dunavske vravnave srečke 5%                | 251-—  |

|                                             |        |
|---------------------------------------------|--------|
| Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878          | 106-50 |
| Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% | 94-20  |
| Prijoritne obveznice državne železnice      | 405-—  |
| » južne železnice 3%                        | 319-—  |
| » južne železnice 5%                        | 119-80 |
| » dolenskih železnice 4%                    | 99-50  |
| Kreditne srečke, 100 gl.                    | 385-—  |
| 4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.    | 340-—  |
| Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.  | 43-—   |
| Ogerskega                                   | 5 —    |
| Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.           | 12-60  |
| Rudolfove srečke, 10 gl.                    | 63-50  |

|                                                  |        |
|--------------------------------------------------|--------|
| Salmove srečke, 40 gl.                           | 173-—  |
| St. Genois srečke, 40 gl.                        | 183-—  |
| Waldsteinove srečke, 20 gl.                      | —      |
| Ljubljanske srečke                               | 47-—   |
| Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.           | 277-5  |
| Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. | 6140-— |
| Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.                | 745-—  |
| Akcije južne železnice, 200 gl. sr.              | 110-50 |
| Splošna avstrijska stavbinska družba             | 147-—  |
| Montanska družba avstr. plan.                    | 436-50 |
| Trboveljska premogarska družba, 70 gl.           | 418-—  |
| Papirnih rubljev 100                             | 255-50 |

**Nakup in prodaja** vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulaniha izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba  
**„M E R C U R“**  
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

**Pojasnila** v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.